

In deze uitgave onder andere:

- Nationaal Monument Kamp Amersfoort
- Van Hervormd Centrum naar De Parel – 50 jaar
- Chevrolet voor de reinigingsdienst van Giessendam
- De Hollandse roeiboot

Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam

Mededelingenblad

Inhoudsopgave

Voorwoord	01
Activiteiten en Mededelingen.....	02
Presentatie boek voedseltochten ds. Van der Poel...	05
Nationaal Monument Kamp Amersfoort.....	07
Van Hervormd Centrum naar De Parel – 50 jaar.....	09
Wilhelmina de Rover-de Vos	11
Kwartierstaat van Wilhelmina de Vos.....	14
Recept: Feestelijke kerstpudding	17
Schilderij De Giessenborgh - Gerrit Proper	18
Gerrit Proper (1903 – 1983).....	19
Interview: Waar zijn ze gebleven?	26
Chevrolet voor de reinigingsdienst van Giessendam...	33
De Hollandse roeiboot.....	35
Boekennieuws	37
Schenkeningen	40
Uitgaven	41

Bij de coverfoto voorzijde:
Handtekening van de kunstenaar Gerrit Proper

Bij de coverfoto achterzijde:
Plataan Stationsstraat wordt historie

Inleveren kopij vanaf 15 april 2022
Sluit 15 mei 2022
Sturen naar: aaltje1950@gmail.com
(eindredacteur)

COLOFON

Uitgever

Historische Vereniging
Hardinxveld-Giessendam

Eindredactie

A. van Lopik-de Jong

Redactieleden

W.F. van de Bree-Ooms
M.J.A. de Haan
A. van Lopik-de Jong
J.F. Teeuw-van der Plas
P. van Wijngaarden

Foto's

Archieven, Willy v.d. Bree, Alie v. Lopik,
Ewoud Klop, Evert van Lopik

Vormgeving, opmaak en druk

De Groot - grootsgedrukt.nl, Goudriaan

Redactieadres

E-mail: info@hv-hardinxveld-giessendam.nl
Secretariaat: wf@vandebee.nl

*Het Mededelingenblad verschijnt twee keer per
jaar en is gratis voor leden en zusterorganisaties.
Losse verkoopprijs € 3,50*

Genealogische werkgroep

Jan Dubbeldam, Wim van den Heerik,
Bas Huisman, Arie Verhoef, Jaap van Gelder

Historisch Informatie Centrum

Peulenstraat 243 tel. 0184 - 632956
(op zaterdagmorgen van 10-12 uur)

Copyright

Overname van artikelen of gedeelten daarvan
is toegestaan mits vermelding van de bron en
toezending van een exemplaar.

Lidmaatschap

De minimumcontributie bedraagt € 17,50 per jaar.
Voor leden tot 18 jaar en ouder dan 65 jaar € 15,00.
Bankrekening NL65 RABO 0325 0991 38 of
NL68 INGB 0003 8796 69. Bij elke betaling s.v.p.
duidelijk uw lidnummer vermelden en het
bedrag dat u betaalt. Donaties zien wij graag
tegenwoord.

BESTUUR

W.F. van de Bree-Ooms
M.J.A. de Haan
A. van Lopik-de Jong
R. Nederveen
P. van Wijngaarden

Buitendams 77
Buitendams 4
Damstraat 1
Binnendamsseweg 37
Spindermolen 20

3371 BB H'veld-G'dam
3371 BL H'veld-G'dam
3371 AC H'veld-G'dam
3381 GA Giessenburg
3371 RN H'veld-G'dam

0184 - 614563
0184 - 616586
0184 - 612232
06 - 15684213
0184 - 615953

secretaris
archivaris
eindredacteur
penningmeester
vicevoorzitter

Voorwoord

Uren, dagen, maanden, jaren... Weer sluiten we bijna een kalenderjaar af. Een jaar waarin binnen de Historische Vereniging het nodige is gebeurd. Het voert wellicht te ver om te schrijven dat de HV 'zindert' van de activiteiten, maar er gebeurt toch echt heel veel.

Na de lockdown werd het Historisch Informatie Centrum weer geopend en mochten we weer de nodige mensen ontmoeten en vragen beantwoorden. Veel vragen gaan over genealogie en onze 'huisgenealogen' weten doorgaans wel een antwoord. We zijn blij dat Jaap van Gelder zich heeft aangemeld als vrijwilliger. Genealogie heeft zijn bijzondere belangstelling en hij is een welkome aanvulling op ons genealogenteam. We zijn ook erg blij met onze webmaster, Ruben van Herwijnen. Ruben is (nog) student ICT en heeft zich de ins- en outs van de website heel snel eigen gemaakt. Het resultaat is een website die up-to-date is. In 2022 hopen we na te denken over de verdere mogelijkheden die onze website heeft, zoals het presenteren van filmpjes en wellicht geluidsfragmenten.

Samen met de Stichting Dorpsbehoud Hardinxveld-Giessendam en Museum De Koperen Knop zijn we in gesprek met wethouder Nederveen van de gemeente Hardinxveld-Giessendam over de mogelijkheden tot

vorming van een cultureel-historische driehoek in ons dorp. Dat moet leiden tot een nog nauwere samenwerking met elkaar.

Met Ewoud Klop en Arie van Noordennen gaan we nadenken over de toekomst van de Facebookpagina Oud Hardinxveld-Giessendam en het gedeelte 'Hardinxveld-Giessendam' van de website ariesfotografie.nl.

Het boekje over de voedseltochten van dominee Van der Poel werd op 6 november gepresenteerd in Museum De Koperen Knop (een verslag leest u elders in dit blad).

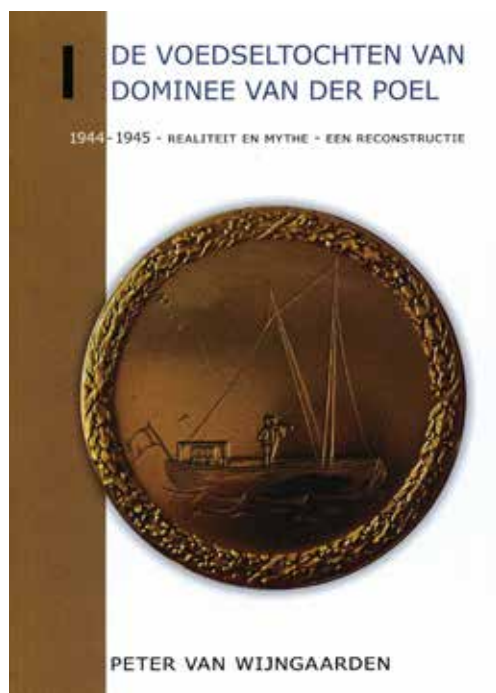
Een nieuwe uitgave in de Historische Reeks staat al op stapel en we zijn zelfs al bezig met de voorbereidingen van onze uitgave van 2023. Regeren is vooruitzien...!

Wat ons steeds meer zorgen baart is het gebrek aan bestuursleden. Onlangs deelde Arnold de Haan mee dat hij met ingang van 2022 zijn bestuursfunctie zal neerleggen. Na bijna 44 jaar vindt hij het langzamerhand welletjes. We vinden het heel erg jammer, maar we kunnen dit volledig onderschrijven. Arnold is medeoprichter van onze vereniging en sinds die tijd is hij ook bestuurslid én steunpilaar van onze vereniging. Hij beheert de collectie objecten, de bibliotheek en de fotocollectie en houdt zich bezig met tal van verenigingszaken. Wij zullen hem echt missen; hij is een bijna onmisbare vraagbaak die altijd voor iedereen klaar staat. Gelukkig is Buitendams 4 niet ver weg. In het voorjaarsnummer 2022 van het Mededelingenblad komen we uitgebreid terug op het afscheid van Arnold de Haan.

Het wordt bijna een gewoonte om in het voorwoord een oproep te doen voor nieuwe bestuursleden, maar 'de gestage druppel holt de steen'. Denk er eens over na en als u belangstelling heeft, neem gerust contact op met één van de bestuursleden. Het zou toch ook wel heel prettig zijn weer een bestuurslid uit Boven-Hardinxveld in de gelederen te hebben.

We hopen oprecht in het voorjaar van 2022 weer een algemene ledenvergadering te kunnen organiseren. Eén keer overslaan gaat nog wel, twee keer wordt al lastiger, maar drie keer willen we niet. We houden moed!

Peter van Wijngaarden
Vicevoorzitter

Boekje over de voedseltochten van dominee Van der Poel

Activiteiten en Mededelingen

OPROEP

Tijdens het afgelopen halfjaar werd onze werkgroep Genealogie benaderd door Koos Tromp uit Poeder-
oijen met de vraag of er bij ons een foto bekend
was van Cornelis van Giessen.

Wij hebben deze vraag negatief moeten beantwoor-
den, maar wellicht zijn er nog inwoners van Hardinx-
veld-Giessendam die ons verder kunnen helpen.

Cornelis van Giessen werd geboren op 9 juli 1904 in
Poeder-
oijen als zoon van Gerrit van Giessen (1859-
1911) en Antonia van der Meijden (1868-1942). Na het
overlijden van haar man, in 1911, hertrouwde Antonia
op 16 juli 1914 in Poeder-
oijen met Willem Blokland
(1871-1927). Het echtpaar ging vervolgens in Boven-
Hardinxveld aan de Rivierdijk wonen. Cornelis ging
na zijn schooltijd werken als ijzerwerker bij scheeps-
werf "De Merwede". In april 1943 nam hij deel aan
de april/mei stakingen. Hij werd met 18 anderen op
een van de laatste dagen van april opgepakt door de
SD en afgevoerd naar Rotterdam. 15 van hen werden
naar Vught getransporteerd en 4 werden er gefusil-
leerd. Dat waren Cornelis Willem de Kok, Cornelis
van Giessen, Dirk Loeve en Jan Willem de Blaeij.

Tot op heden zijn, voor zover bekend, de stoffelijke res-
ten van deze gefusilleerde mannen niet teruggevonden.

Cornelis van Giessen was niet getrouwd en woonde,
voordat hij werd opgepakt, op het adres Rivierdijk
128 in Boven-Hardinxveld. Aanknopingspunten voor
het vinden van een foto zijn dat twee van zijn zusters
trouwden in Hardinxveld, te weten Johanna Dirkje
van Giessen op 31 januari 1931 met Adrianus Dame,
geboren in 1908 en Willemina van Giessen op
24 december 1921 met Dirk Stam (1897-1981).

Adrianus Dame heeft na afloop van de 2e Wereld-
oorlog aangifte gedaan van de vermissing van zijn
zwager. Uit de voorhanden zijnde bevolkingsregisters
hebben wij niet kunnen afleiden of er nog nazaten
van deze echtparen in leven zijn. Ook in de begrafe-
nisregisters hebben wij ze niet aangetroffen.

Hopelijk zijn er nog nazaten of bekenden die ons
kunnen vertellen of er wellicht een foto van Cornelis
van Giessen beschikbaar is. Koos Tromp en onze werk-
groep Genealogie zullen hen daarvoor dankbaar zijn.

Van nabestaanden van de andere drie mensen die
gefusilleerd zijn horen wij graag of er inmiddels vor-
deringen zijn in het onderzoek naar hun stoffelijke
resten. Is er gevraagd naar het afstaan van DNA of is
er iets anders bekend? Is er iemand gevonden?

Geboortekaartjes – Trouwkaarten Overlijdenskaarten

Ons Historisch Informatie Centrum beschikt over veel
van dit soort kaarten met name uit een ver verleden.
Afgelopen jaren hebben we alle gegevens die zich
hierop bevinden in onze genealogische database
verwerkt, waardoor we nu ongeveer 76000 Hardinx-
velders en Giessendammers kunnen terugvinden.
Uit ervaring hebben we in het verleden ondervonden,
dat na overlijden van de ouders, die jaren al deze
kaarten trouw hadden bewaard, er veel naar het oud
papier gingen, terwijl ze voor het Historisch Informa-
tie Centrum een schat aan informatie bevatten.

Daarom vraagt de werkgroep genealogie u om deze
kaarten aan ons ter beschikking te stellen. Zij verwer-
ken de hierop aanwezige gegevens in de database en
archiveren de kaarten voor behoud in de toekomst.
Ook kunnen we ons voorstellen dat u deze kaarten

graag zelf wil behouden. Wij kunnen daarom ook met
u afspreken ze bij u op te halen en ze, na verwerking,
weer bij u thuis af te leveren.

De genealogen behandelen alle gegevens onder de door de overheid vastgestelde privacy richtlijnen.

Er is een aantal mogelijkheden om ze ons te doen
toekomen:

1. Afgeven in het Historisch Informatie Centrum,
Peulenstraat 243, op zaterdag tussen 10 en 12 uur.
2. Ophalen bij u thuis.
U kunt hiervoor een afspraak maken met
B.M. Huisman tel. 0184-612330 en na verwerking
krijgt u het geleende weer terug.

*Namens de werkgroep genealogie,
Bas Huisman*

GELUKKIG KON ER TOCH NOG IETS DOORGAAN!

Open Monumentendag in de buitenlucht

Dit jaar werd deze dag gehouden in het weekend van zaterdag en zondag 11 en 12 september. Het thema was 'Mijn monument is jouw monument'. Dit is een vrije vertaling van de Spaanse uitdrukking 'Mi casa es su casa' (mijn huis is jouw huis). Met dit thema sloot men aan bij het thema van de Europese monumentendagen: 'Inclusive Heritage'.

Het thema ademt gastvrijheid en toegankelijkheid. Maar er zijn ook veel huizen en panden niet geopend die toch onze bijzondere aandacht waard zijn.

Wij kozen daarom in deze tijd van besmettingen voor een fietsroute en een wandelroute. De langere fietsroute van Neder-Hardinxveld naar Boven-Hardinxveld

en de wandelroute in het centrum van Neder-Hardinxveld. Tijdens deze routes passeerde men oude en nieuwe voordeuren, elk met een eigen karakter. Een deur zegt al iets over het pand. Men moest bepaalde huisnummers noteren waarvan de deur op het routeformulier was afgebeeld. Dat leverde dan een bepaald antwoord op.

De routes zijn nog steeds verkrijgbaar in ons HIC voor een familiebijeenkomst of een kinderfeestje.

De meeste mensen en kinderen die de route hebben opgehaald op Monumentendag hebben hem later gebruikt, want we konden geen winnaar bekend maken.

Ouderenmiddag

Donderdagmiddag 30 september kon de Ouderenmiddag in Sporthal De Wielewaal doorgaan. Heel veel 55 plussers bezochten de beurs ondanks dat er beperkingen waren. Het was een gezellige middag. Je kon merken dat iedereen elkaar weer graag wilde ontmoeten. Onze kraam kreeg ook veel aandacht van de bezoekers en het leverde nieuwe leden op.

Ouderenmiddag

Activiteiten en Mededelingen

Najaarslezing

Onder grote belangstelling, zeker onder de nog steeds geldende beperkingen, vond op dinsdagavond 9 november jl. in zalencentrum De Parel de najaarslezing plaats, waar vicevoorzitter Peter van Wijngaarden zijn zojuist gepresenteerde publicatie toelichtte 'De voedseltochten van dominee Van der Poel 1944-1945 - realiteit en mythe - een reconstructie'.

In zijn presentatie nam de spreker zijn publiek mee op zijn zoektocht naar de geschiedenis van deze tochten. Daarbij vertoonde hij een aantal unieke oude foto's.

Mede dankzij de voorzorgen van De Parel was het een zeer geslaagde avond die veel positieve reacties opriep.

Presentatie boek voedseltochten ds. Van der Poel

Zaterdag 6 november werd in Museum De Koperen Knop het boekje *'De voedseltochten van dominee Van der Poel 1944-1945. Realiteit en mythe, een reconstructie'* gepresenteerd.

De eerste exemplaren werden uitgereikt aan burgemeester mevrouw Marian Witte van Geertruidenberg en burgemeester Dirk Heijkoop van Hardinxveld-Giessendam. Helaas konden de heer Arie van Wijngaarden, die als schippersknecht in 1945 de tocht naar Geertruidenberg heeft meegemaakt en mevrouw G. van Engelenhoven-van der Poel, de jongste dochter van ds. Van der Poel wegens hun hoge leeftijd niet aanwezig zijn. Beiden hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de totstandkoming van dit boekje.

Auteur en vicevoorzitter Peter van Wijngaarden benadrukte in zijn toespraak de belangrijke rol van de inwoners van Geertruidenberg bij de voedselhulp aan ons dorp. "Ze hebben zich veel moeite getroost, materieel maar ook financieel".

Zijn onderzoek wees uit dat de rol van Catharina Nelemans cruciaal was.

'Werden de Bergenaren door Catharina Nelemans gedrongen of gedwongen tot naastenliefde of zat dat in hun genen? Ik vermoed het laatste, al kan de rol van Catharina niet worden ontkend. Mevrouw de burgemeester van Geertruidenberg, ik ben oprecht blij dat u hier aanwezig bent om te vernemen wat de Bergenaren in 1944 en 1945 hebben gepresteerd.'

'U kunt er trots op zijn burgemeester te zijn van zo'n bijzonder stadje. Maar ook Giessendammers en Hardinxvelders, en niet alleen dominees en ouderlingen, werden gedreven tot bijzondere prestaties en het is goed dat dit nu is vastgelegd'.

In het vervolg van zijn toespraak legde de auteur verantwoording af van zijn onderzoek.

'Eerlijk gezegd heb ik, nu het boek klaar is, een onvoldaan gevoel. Dat is eigenlijk vreemd, het onderzoek is voltooid en de conclusies zijn getrokken, je bent klaar en je kunt tevreden zijn. En dat heeft niks te maken met een doorgeslagen perfectionisme, maar wel met de vraag of alles juist is geïnterpreteerd. Het probleem van dit onderzoek was dat het bijna niet is gestoeld op primaire schriftelijke bronnen maar op herinneringen en al of niet opgeschreven verhalen. Ik moest deze verhalen toetsen aan de realiteit en soms lukte dat wel. Het waren allemaal losse puzzelstukjes die ergens toch wel in elkaar leken te passen. Soms vond ik in de archieven een aanwijzing die er voor zorgde dat er weer een paar stukjes konden worden gelegd. Maar het was net als met een goedkope legpuzzel, soms passen de stukjes wel, maar het correspondeert niet helemaal met de afbeelding, zo'n stukje zou ook ergens anders kunnen passen.'

Daarom blijft de twijfel of alle stukjes wel goed liggen en het resultaat is niet meer dan een convergentie van waarschijnlijkheden waarvan de conclusies niet door iedereen zullen worden gedeeld. In hun herinnering was het anders, of hun vader of moeder had het toch anders verteld. Daarom is het boekje voorzien van een uitgebreide bibliografie en notenapparaat.

De weinige concrete gegevens die ik had gevonden moesten worden verantwoord en ik heb dat zo goed mogelijk gedaan.'

Hoe dan ook, het resultaat is een prachtig vormgegeven boekje, waarin deze gebeurtenis voorgoed is vastgelegd.

Na de overhandiging van de eerste exemplaren aan beide burgemeesters was er voor de genodigden nog gelegenheid om elkaar te ontmoeten bij een 'hapje en een drankje'.

Nummer 48 in de publicatiereeks van de Historische Vereniging is op een waardige wijze gepresenteerd.

Foto's Ewoud Klop

Nationaal Monument Kamp Amersfoort

Alie van Lopik-de Jong

Deze zomer bracht ik een bezoek aan Kamp Amersfoort. Daar moet je als inwoner van Hardinxveld-Giessendam toch zeker een keer zijn geweest. Niet omdat het zo'n leuk dagje uit is, maar omdat er een deel van onze dorpsgeschiedenis ligt; een deel van ons oorlogsverleden ten tijde van de Tweede Wereldoorlog.

Nationaal Monument Kamp Amersfoort ligt in de bossen net buiten Amersfoort en bewaart de herinneringen aan het leed dat 47.000 gevangenen tijdens WOII hebben moeten doorstaan. De gevangenen in dit concentratiekamp werden onderworpen aan een onmenselijk regime van honger, misbruik, dwangarbeid en executies.

Oorspronkelijk was Kamp Amersfoort een kazerneterrein van het Nederlandse leger. Vanaf augustus 1941 zijn hier verschillende groepen door de nazi's gevangen gehouden: o.a. duizenden verzetsstrijders, Joden, Jehova's getuigen, Sovjet krijgsgevangenen en ook 'onze' Merwedegijzelaars.

Het mooie museum kwam op mij min of meer surrealistisch over. Ik had er een heel andere voorstelling van gemaakt. Het was design en geen oud oorlogskamp. Dit jaar is de laatste hand gelegd aan een museale presentatie van 1100 vierkante meter. Een eigentijds vormgegeven museum, dat in eerste instantie geen angst oproept maar wat in de categorie modern design kan vallen. De ontberingen van het kampleven zijn uitgewist. Dat verwacht je niet als je naar een voormalig oorlogskamp gaat. Het buitengebied, dat aan de andere kant van het parkeerterrein ligt, is authentieker. Door dat bos lopend komt het beklemmende gevoel wel op je af. Foto's van levensgrote mannen die daar omgekomen zijn, benadrukken dat nog eens.

De nieuwe tentoonstellingsruimte in het gebouw laat heel veel zien via grote foto's en materiaal dat bewaard is gebleven en men gaat wisselexposities organiseren. Ik was verrast dat ik in deze nieuwe tentoonstellingsruimte direct aan het begin geconfronteerd werd met een koffer van een gevangene uit Giessendam. Dat kwam wel confronterend over. Ook een grote fotowand maakt heel veel indruk. Portretten van veelal jonge mannen die voor het merendeel nooit meer thuisgekomen zijn. Je kunt een keuze maken en op een knop drukken om zo te lezen wie dan deze man is en wat er met hem is gebeurd.

In Kamp Amersfoort zijn minstens 468 Nederlanders om het leven gekomen. Zij werden gefusilleerd of kwamen door mishandelingen of ontberingen om het leven. In totaal stierven er 650 mensen in de oorlogsjaren in Kamp Amersfoort.

Waarom moesten 'onze mannen' naar Kamp Amersfoort?

Bij een razzia aan weerszijden van de Merwede werden honderden jonge mannen opgepakt en weggevoerd. Zij worden de Merwedegijzelaars genoemd. Dit was een wraakactie wegens een aanslag op Nederlandse Landwachters door het verzet, nadat een jonge landverrader - 15 jaar oud - bij de spoorwegovergang in Giessendam een onschuldige bakker en vader van een gezin - Wouter Smit - van dichtbij doodschoot.

Vanaf 16 mei 1944 (de dag dat de 598 Merwedegijzelaars in Kamp Amersfoort arriveerden) tot 6 juli 1944, mogen meer dan de helft van deze jonge mannen weer naar huis. Dat gebeurt in veel gevallen op verzoek van hun werkgever. Dit zijn voornamelijk werknemers van bedrijven die voor de Duitse bezetter belangrijk waren, zoals het bedrijf Aviolanda, scheepswerf De Merwede en andere metaalverwerkende bedrijven. Al op 19 mei worden de eerste 93 gijzelaars uit het kamp ontslagen.

De tweede groep van 43 gijzelaars wordt op de avond van 30 mei vrijgelaten. Op 9 juni worden 3 gijzelaars in vrijheid gesteld en op 10 juni 35. Op 15 juni worden 3 gijzelaars in vrijheid gesteld. Op 16 juni worden in de ochtend 43 gijzelaars vrijgelaten en aan het eind van de middag nog eens 45. Op 16 juni zijn reeds 265

gijzelaars van de Merwedegroep in vrijheid gesteld. Van de Merwedegijzelaars overlijden er in 1944/1945 in totaal 28. Van hen kwamen 26 mannen nooit meer thuis (zie namen hieronder). Zij stierven in een Duits kamp of kort na de bevrijding op weg naar huis.

1. Barend de Bruin	14. Cees Ippel
2. Gerrit de Bruin	15. Arie de Kluijver
3. Teunis Ceelen	16. Jacob van der Knaap
4. Peter Donk	17. Teunis Koesveld
5. Leendert den Dunnen	18. Adrianus van Kralingen
6. Floris Golverdingen	19. Gerrit van der Kreeft
7. Klaas Görtemöller	20. Frans van der Meijden
8. Arie Groeneveld	21. Cornelis de Rek
9. Pieter Harkema	22. Korstiaan de Rover
10. Karel van Hartingsvelt	23. Krijn de Ruijter
11. Pieter van Hemert	24. Bas de Ruijter
12. Jan Hetteema	25. Pieter Schouten
13. Willem van der Hoff	26. Arie van 't Verlaat

Twee jongens komen wel thuis, maar sterven in september 1945 alsnog aan de geleden ontberingen:

27. Johan den Hollander	28. Adrianus de Kok

Bronnen: website Kamp Amersfoort en boekje nr. 44a uit onze reeks: Merwedegijzelaars door Anja van der Starre

Van Hervormd Centrum naar De Parel – 50 jaar

Peter van Wijngaarden

Dit jaar bestaat het Hervormde verenigingsgebouw De Parel, voorheen het Hervormd Centrum, 50 jaar. Het oude verenigingsgebouw Nebo aan de Peulenstraat voldeed al jaren niet meer aan de eisen van de tijd en was veel te klein voor alle activiteiten.

De kerkvoogdij zocht daarom naar mogelijkheden voor de bouw van een nieuw verenigingsgebouw. Eerst werd gedacht aan de ruimte achter de Oude Kerk, maar dat bleek toch niet zo praktisch. In 1968 werd grond aangekocht in de Peulen, op het voormalige 'Dijksie'. Op 24 juni 1969 werd de grond officieel overgedragen en werden de plannen en tekeningen door het toenmalige College van kerkvoogden én het College van Notabelen goedgekeurd en konden de voorbereidingen voor de bouw starten. Het beheer komt in handen van de 'Beheercommissie' die

verantwoording schuldig is aan het College van Kerkvoogden.

Er worden de nodige acties gevoerd om de financiële last voor de gemeente te verlichten. De jaarlijkse rommelmarkt, eerst achter de Oude Kerk, later bij het Hervormd Centrum. Deze rommelmarkten groeiden uit tot een jaarlijkse manifestatie die ook door veel oud-gemeenteleden die elders woonden werd bezocht. De organisatie is een geoliede machine, die helaas in 2020 en 2021 werd stilgelegd door de coronapandemie. Om de bouw en exploitatie te financieren werd jarenlang oud papier opgehaald.

De bouw vorderde gestaag en op 15 juli 1971 schrijft Het Kompas een korte voorbeschouwing op de naderende opening.

Hervormd Centrum nadert voltooiing

Er wordt met man en macht gewerkt om de officiële opening van het nieuwe verenigingsgebouw van de Herv. Kerk op 18 augustus te kunnen openen.

Intussen is de heer J. de Smit uit Woudrichem (moet zijn Woudenberg red.) als beheerder van het gebouw aangetrokken. De 33-jarig is gekozen uit dertig sollicitanten. De nieuwe functionaris zal met zijn gezin (het echtpaar heeft 4 kinderen) de woning bij het Hervormd Centrum gaan betrekken. De heer De Smit is ouderling van de Hervormde Kerk in Woudenberg en als zodanig heeft hij ervaring opgedaan met het jeugdwerk. Dat zal hem in zijn nieuwe functie goed van pas komen, want de Jeugdcommissie die zich zo verdienstelijk heeft gemaakt met het bijeenbrengen van een grote som geld voor de inrichting van het nieuwe Hervormd Centrum, heeft grote plannen getuige de enquête die zij gaat houden. Deze week zijn de keurig verzorgde enquête-formulieren uitgereikt in de gemeente. Door het invullen van de vele vragen hoopt men een inzicht te krijgen in de wensen die er leven voor het gebruik van het gebouw. Binnen een week worden de formulieren weer opgehaald.

Op 18 augustus 1971 werd het gebouw geopend en met doorslaand succes. Door de kerkelijke gemeente werd al direct druk gebruik gemaakt van de zaalruimte, maar ook de verhuur aan derden kwam goed van de grond. Er werden veel bruiloften gehouden, waarvoor vanaf 1973 ook maaltijden werden verzorgd. Voor een verenigingsgebouw was de keuken goed geoutilleerd maar het viel toch niet altijd mee om daar eenvoudige driegangen menu's klaar te maken. In de loop der jaren is het gebouw diverse malen verbouwd en vergroot.

In de jaren '90 werd een grote zaal aangebouwd en de keuken verplaatst. Bij een volgende verbouwing

werd de beheerderswoning verbouwd en toegevoegd aan het zalenspectrum. Tijdens de laatste verbouwing, enige jaren geleden werd het Hervormd Centrum volledig aangepast aan de eisen van de tijd en is de naam veranderd in De Parel.

Toen de coronamaatregelen van kracht werden reageerde de Beheercommissie weer alert en binnen korte tijd was het gebouw aangepast aan de nieuwe situatie. De Parel is nog altijd een non-profit organisatie. Het positieve resultaat (als dat er is) wordt ingezet ten behoeve van sociale activiteiten in haar omgeving. Vanaf de opening in 1971 hebben vele organisaties, verenigingen en particulieren genoten van de ruime mogelijkheden die worden geboden.

Zie foto's op de volgende pagina.

Het Hervormd Centrum in 1971.

1971 Beeldend kunstenaar Evert van Lopik en kerkvoogd Jan Leenman brengen het reliëf aan.

In 1975 werd een 'eetactie' georganiseerd voor een goed doel. De keukenploeg bestond uit (v.l.n.r.) Peter van Wijngaarden, Mary van Wijngaarden en Leo de Groot.

Wilhelmina de Rover-de Vos

Een bevlogen muzieklerares

Werkgroep genealogie - Arie Verhoef

Op 4 mei 2021 overleed "Mien" de Rover-de Vos op 84-jarige leeftijd aan de gevolgen van een hersenbloeding die haar korte tijd daarvoor had getroffen.

Vanaf haar 14e jaar gaf zij mandolineles en bleef dit doen tot aan haar overlijden. Zij verwierf grote bekendheid in Hardinxveld-Giessendam en wijde omgeving. Als jonge tiener leed zij geruime tijd aan pleuritis en was een jaar lang bedlegerig. Zij had het geluk dat er regelmatig een violist was die zich haar lot aantrok en dan een half uurtje voor haar kwam spelen. Toen zij beter werd mocht ze een mandoline lenen en ging spelen bij de vereniging "Fris en Vrolijk". Dirigent Jan Verdonk vertrouwde haar als 14-jarige een eerste student toe. Na enige tijd kreeg zij op haar 16e jaar de leiding over het tweede orkest.

Al verder studerende op mandoline en gitaar vroeg zij aan de beroemde Curaçaose gitarist en bassist Julian Coco of zij van hem les kon krijgen. Na een aanvankelijke weigering stemde hij toe in haar verzoek, na het horen van een stuk dat zij voor hem mocht spelen. Zij bleef 6 jaar bij hem studeren en haalde in

de loop der jaren vele muziekdiploma's en speelde met groot succes in binnen- en buitenland. En passant behaalde zij ook nog het MAVO- en HAVO diploma. In 1960 trouwde zij met Dirk de Rover. Het gezin kreeg 3 kinderen. Dit belette Mien niet om haar activiteiten onverminderd voort te zetten. Haar man beheerde zijn bouwbedrijf.

September 1958 richtte zij het mandoline- en gitaarorkest op, de "Plektrum Melodisten". In 1982 gevolgd door het openen van de muziekschool. De leerlingen van de muziekschool kunnen op mandoline en gitaar tot het hoge E-niveau de lessen volgen, maar o.a. ook lessen voor viool, trompet, hobo, piano en zang. Na het overlijden van haar man in 2009 droeg zij in 2010 een deel van haar taken over aan dochter Daniëlle. Zelf bleef zij zich bezighouden met het lesgeven. In datzelfde jaar werd zij benoemd tot ereburger van de gemeente Hardinxveld-Giessendam.

Een uitgebreide biografie van haar leven verscheen in dagblad Trouw van 28 juni 2021. Via internet is dit gemakkelijk te vinden en na te lezen.

Het gezin de Rover-de Vos met nog jonge kinderen.

De Plektrum Melodisten

Na de oprichting in 1958 maakte dit mandoline- en gitaarorkest een stormachtige ontwikkeling door. In korte tijd werd het wijd en zijd bekend en trad het overal op. In- en buiten Europa oogstte het orkest vele successen. Ter gelegenheid van het twintig jarig bestaan werd begin 1979 een langspeelplaat van het Jubileumconcert uitgebracht. Die vond gretig aftrek. Op de achterzijde van de hoes stond een lovende recensie van niemand minder dan Marie-Cécile Moerdijk.

Het repertoire van de Plektrum Melodisten bestond overwegend uit klassieke muziek, vaak begeleid door uitstekende zangpartijen. Echter dat niet

alleen. Mien de Rover-de Vos draaide haar hand ook niet om voor een frivole uitvoering, getuige bijvoorbeeld het optreden met Bonnie St. Claire in september 1981. Een uitgebreid artikel uit Het Kompas van september 1981 werd herhaald in de rubriek van onze vereniging in Het Kompas van 8 september 2021.

Ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan pakte het orkest in 2018 uit met een aantal jubileumconcerten en maakte het o.a. een toer langs de plaatselijke verzorgingstehuizen. Vanaf de oprichting van de Plektrum Melodisten tot aan het einde van haar leven bleef "Mien" voorzitter van het orkest.

Optreden met
Bonnie St. Claire.

De Muziekschool

Nadat Dirk en Mien in het begin van de jaren tachtig een mooi pand hadden gekocht aan de Damstraat werd op 1 januari 1982 de muziekschool formeel opgericht. Het gezin bouwde een huis in de tuin waarin zij gingen wonen. Geleidelijk aan werd de muziekschool uitgebreid met verschillende opleidingsmogelijkheden, zoals geschetst in het begin van dit artikel, en konden examens worden afgelegd voor gitaar en mandoline georganiseerd door het Nederlands Verbond van Mandoline Orkesten. De school is thans een begrip in Hardinxveld-Giessendam en wijde omgeving. Behalve het volgen van een opleiding kunnen bij de muziekschool ook nieuwe en gebruikte instrumenten worden gekocht of gehuurd. Tevens worden de verkochte of verhuurde snaarinstrumenten vakkundig afgesteld en onderhouden. Geen wonder dat Mien vanwege al haar verdiensten in 2010 benoemd werd tot een van de drie ereburgers die de gemeente kent.

Voorouders

De voorouders van Wilhelmina de Vos zijn zonder uitzondering afkomstig uit de Alblasserwaard. Vanuit Ottoland vestigden zij zich via Giessen-Oudekerk in Giessendam. In de uitgave van dit Mededelingenblad is haar kwartierstaat opgenomen.

De muziekschool aan de Damstraat.

Kwartierstaat van Wilhelmina de Vos

Generatie I

1. **Wilhelmina de Vos** (Ereburger van Hardinxveld-Giessendam), geb. Giessendam 6 juni 1936, muziklerares, † Rotterdam 4 mei 2021, begr. Hardinxveld-Giessendam, tr. Hardinxveld-Giessendam 9 aug. 1960
Dirk de Rover, geb. Hardinxveld 15 dec. 1933, timmerman, † Hardinxveld-Giessendam 8 febr. 2009, zn. van Dirk en Cornelia Daniëlla Huizer.

Generatie II

2. **Teunis Gerrit de Vos**, geb. Giessendam 16 mei 1910, metselaar, penningmeester CNV afd. Giessendam, † Utrecht 13 febr. 1975, tr. Giessendam 2 maart 1935
3. **Hendriksje de Krijger**, geb. Giessendam 14 febr. 1910, † Gorinchem 2 juni 1981.

Generatie III

4. **Cornelis de Vos**, geb. Giessendam 10 dec. 1882, arbeider, hoepelmaker, † Giessendam 18 sept. 1954, tr. Giessendam 5 juni 1909
5. **Wilhelmina van de Minkelis**, geb. Giessendam 25 dec. 1882, † ald. 19 aug. 1944.
6. **Gerrit de Krijger**, geb. Giessendam 27 maart 1875, arbeider, hoepelmaker, † Giessendam 12 april 1950, tr. Giessendam 19 nov. 1904
7. **Jaantje Versteeg**, geb. Giessendam 24 febr. 1873, † Hardinxveld-Giessendam 27 jan. 1964.

Generatie IV

8. **Teunis de Vos**, geb. Giessendam 9 jan. 1850, werkman, † Giessendam 8 aug. 1918, tr. Giessendam 30 okt. 1875
9. **Teuntje Meerkerk**, geb. Giessendam 27 nov. 1853, † ald. 15 dec. 1932.
10. **Pieter van de Minkelis**, geb. Giessendam 30 juni 1850, arbeider, † Giessendam 29 jan. 1928, tr. Giessendam 17 febr. 1877
11. **Trijntje Moret**, geb. Giessendam 18 febr. 1855, † ald. 16 juli 1935.
12. **Hendrik de Krijger**, geb. Giessendam 26 dec. 1845, werkman, † Giessendam 3 nov. 1912, tr. Giessendam 2 mei 1873
13. **Neeltje de Rooij**, geb. Giessendam 26 aug. 1851, † ald. 11 okt. 1906.
14. **Jan Versteeg**, geb. Giessendam 6 nov. 1833, arbeider, schippersknecht, † Giessendam 31 mei 1901, tr. Giessen-Nieuwkerk 21 jan. 1860
15. **Aaltje Muis**, geb. Giessen-Nieuwkerk 21 sept. 1837, † Hardinxveld 20 dec. 1921.

Generatie V

16. **Gerrit de Vos**, geb. Giessen-Oudekerk 27 juni 1812, arbeider, † Giessendam 28 dec. 1890, tr. Giessendam 7 mei 1841
17. **Burgje Vogel**, geb. Giessendam 29 okt. 1817, † ald. 18 okt. 1895.
18. **Cornelis Meerkerk**, geb. Noordeloos 4 okt. 1831, voerman, † Giessendam 7 aug. 1859, tr. Giessendam 23 juni 1853
19. **Hilligje Tromp**, geb. Giessendam 6 jan. 1834, † Sloten 12 dec. 1891, tr. 2e Giessendam 6 juni 1862
Arie Eijkelenboom, geb. Sliedrecht 18 maart 1819, † Sloten 29 dec. 1895, zn. van Arij Arieszn en Neeltje Dirksdr van Wijngaarden en wedr. van Adriana Brandwijk.
20. **Teunis van de Minkelis**, geb. Schoonhoven 1 okt. 1814, arbeider, † Giessendam 17 aug. 1895, tr. Giessendam 22 febr. 1839
21. **Willemina van den Berg**, geb. Hardinxveld 21 dec. 1816, † Giessendam 16 juli 1884.

22. **Leendert Moret**, geb. Hardinxveld 4 jan. 1823, arbeider, † Hardinxveld 10 juni 1885, tr. 2e 's-Gravendeel 3 dec. 1863 Ingetje Moret, geb. 's-Gravendeel en Leerambacht 10 mei 1838, dr. van Arie en Pieterella Jongekrijg; tr. 1e Giessendam 22 nov. 1851
23. **Aagje de Hoog**, geb. Giessendam 13 aug. 1821, † ald. 21 okt. 1861.
24. **Jacob de Krijger**, geb. Giessendam 7 okt. 1818, arbeider, † Giessendam 23 april 1878, tr. Giessendam 17 nov. 1843
25. **Flora de Ruijter**, geb. Hardinxveld 11 juli 1818, † Giessendam 24 juli 1878.
26. **Gerrit de Rooij**, geb. Giessendam 28 juni 1822, arbeider, † Giessendam 9 maart 1890, tr. Giessendam 30 maart 1849
27. **Pietertje Koppelaar**, geb. Giessendam 20 nov. 1824, dienstmeid, † Giessendam 12 juni 1891.
28. **Jan Pieterszn Versteeg**, geb. Giessendam, ged. Neder-Hardinxveld 15 nov. 1789, schippersknecht, † Giessendam 5 dec. 1859, tr. Giessendam 5 april 1818
29. **Adriana Adriaansdr Lock**, geb. Giessendam, ged. Neder-Hardinxveld 8 maart 1789, † Giessendam 28 nov. 1855.
30. **Bastiaan Gerritszn Muijs**, geb. Giessen-Oudekerk 6 juli 1801, arbeider, † Giessen-Nieuwkerk 7 april 1886, tr. Giessendam 31 jan. 1826
31. **Bastiaantje Hendriksdr de Mik**, geb. Giessen-Nieuwkerk 15 aug. 1800, † ald. 14 febr. 1888.

Generatie VI

32. **Teunis Corneliszn de Vos**, geb. Ottoland 5 april 1780, arbeider, † Giessendam 9 dec. 1834, tr. Noordeloos 27 jan. 1806
33. **Geertje Gerritsdr Bovenkerk**, geb. Noordeloos 18 dec. 1781, † Giessendam 6 jan. 1848.
34. **Manis (Hermanus) Huijbertszn Vogel**, geb. Hoornaar 27 juli 1776, † Giessendam 14 febr. 1837, tr. Giessendam 11 jan. 1807
35. **Heiltje Meesdr van Wijngaarden**, ged. Neder-Hardinxveld 2 april 1780, † Giessendam 28 maart 1869.
36. **Johannes Corneliszn Meerkerk**, geb. Nieuw-Lekkerland 2 dec. 1807, bouwman, † Giessendam 28 mei 1881, tr. Peursum 9 juni 1831
37. **Teuntje Dirksdr van Dijk**, geb. Noordeloos 23 juni 1804, † Giessendam 28 febr. 1877.
38. **Huig Govertszn Tromp**, geb. Giessendam 11 maart 1808, bouwman, † Giessendam 5 juli 1895, tr. Giessendam 6 mei 1830
39. **Cornelia Filipsdr Stijnis**, geb. Giessendam 29 juni 1809, † ald. 24 april 1876.
40. **N.N.**
41. **Pietertje Teuntje Teunisdr. van de Minkelis**, ged. Neder-Hardinxveld 11 maart 1787, † Giessendam 28 maart 1869.
42. **Arij Hendrikszn van den Berg**, geb. Sliedrecht 19 sept. 1781, dagloner, † Hardinxveld 28 april 1853, tr. Hardinxveld 23 maart 1814
43. **Annie (Annigje) Pietersdr de Rouwe**, geb. Giessendam, ged. Neder-Hardinxveld 21 maart 1784, dienstmeid, † Giessendam 31 mei 1875.
44. **Gerrit Leendertszn Moret**, geb. 's-Gravendeel en Leerambacht 26 maart 1799, arbeider, schipper, † Hardinxveld 3 maart 1881, tr. 2e Hardinxveld 2 mei 1868 Lijntje Klaasdr Sluimer, geb. Hardinxveld 21 mei 1807, † ald. 21 mei 1880, dr. van Klaas Dirkszn Sluimer en Marigje Teunisdr van Houwelingen en gesch. echtg. van Gerrit Brand; tr. 1e Hardinxveld 19 mei 1821
45. **Neeltje Willemsdr Blokland**, geb. Hardinxveld 30 okt. 1797, † ald. 3 okt. 1865.
46. **Gijsbert Gerritszn de Hoog**, geb. Giessendam, ged. Neder-Hardinxveld 29 maart 1778, vriendman, † Giessendam 11 maart 1843, tr. Giessendam 6 aug. 1803
47. **Maria Jorisdr de Haas**, geb. Hardinxveld 19 febr. 1778, † Giessendam 14 juni 1847.

48. **Cornelis Jacobszn de Krijger**, ged. Neder Hardinxveld 18 nov. 1781, arbeider, † Giessendam 3 jan. 1856, tr. Oud Alblas 19 nov. 1802
49. **Henderikje Hendriksdr van Milligen**, ged. Lexmond 21 nov. 1776, † Giessendam 12 maart 1824.
50. **Hendrik Corneliszn de Ruiter**, ged. Neder-Hardinxveld 25 april 1779, dagloner, † Giessendam 16 juli 1846, tr. Giessendam 9 aug. 1807
51. **Maartje (Marigje) Maartensdr Krommenhoek**, geb. Schiedam, ged. Maassluis 15 febr. 1788, † Hardinxveld 20 dec. 1833.
52. **Jan Waijer Gerritszn de Rooij**, geb. Gorinchem 10 nov. 1791, arbeider, timmerman, † Giessendam 10 nov. 1851, tr. Giessendam 1 juni 1822
53. **Neeltje Gijsbertsdr de Jong**, geb. Giessendam 16 mei 1801, † ald. 18 dec. 1871.
54. **Klaas Janszn Koppelaar**, geb. Sliedrecht 28 aug. 1804, arbeider, † Giessendam 10 jan. 1874, tr. Sliedrecht 18 maart 1824
55. **Jannigje Davidsdr van de Donk**, geb. Sliedrecht 15 maart 1800, naaister, † Giessendam 13 nov. 1870.
56. **Pieter Janszn Versteeg**, geb. Giessendam, ged. Neder-Hardinxveld 28 dec. 1755, dagloner, landarbeider, † Giessendam 12 febr. 1820, tr. Bleskensgraaf 28 sept. 1788
57. **Hendriksje Jansdr Schoonderwoerd**, ged. Bleskensgraaf 26 sept. 1762, arbeidster, naaister, † Giessendam 6 okt. 1835.
58. **Adriaan Adriaanszn Lock**, ged. Sliedrecht 17 april 1763, bouwman, † Giessendam 2 juli 1826, tr. Wijngaarden 2 mei 1788
59. **Baartje Teunisdr Boer**, ged. Wijngaarden 27 febr. 1763, † Giessendam 1 febr. 1827.
60. **Gerrit Arijszn Muis**, geb. Giessen-Oudekerk 17 dec. 1767, bouwman, † Giessen-Oudekerk 24 sept. 1848, tr. 2e Giessendam 3 mei 1813 Willemijntje Willemsdr Vroom, geb. Giessen-Nieuwkerk 7 juli 1792, † Giessen-Oudekerk 2 mei 1867, dr. van Willem en Johanna Ariensdr Stigter; tr. 1e Giessen-Nieuwkerk 7 april 1798
61. **Jannigje Bastiaansdr Pierhagen**, geb. 5 okt. 1768, ged. Giessen-Oudekerk 9 okt. 1768, † ald. 28 aug. 1810.
62. **Hendrik Janszn de Mik**, geb. Hoornaar 3 dec. 1761, arbeider, dagloner, † Hoornaar 1 okt. 1828, tr. Hoornaar 2 okt. 1791
63. **Maria Roelsdr van Vuuren**, ged. Brandwijk 28 okt. 1764, † Hoornaar 18 juni 1848.

*Ter gelegenheid van
het 65-jarig jubileum als
muziekdocente in 2016.*

Feestelijke kerstpudding

Benodigdheden:

850 ml volle melk
150 ml slagroom
1 zakje vanillesuiker
110 gr griesmeel
90 gr fijne kristalsuiker
2 eieren, gesplitst

VOOR DE BRAMEN-FRAMBOZENS AUS

150 gr verse of diepvries bramen
150 gr verse of diepvries frambozen
sap van 1/2 citroen
2 tot 3 el suiker

Bereiding:

- Verwarm de melk, slagroom, een snuf zout en vanillesuiker in een ruime steelpan op laag vuur. Meng de griesmeel met de suiker en strooi al kloppend met een garde bij de nog koude melk. Verwarm de melk op halfhoog vuur en blijf roeren. Kijk uit dat je geen korstje krijgt op de bodem van de pan.
- Draai als de griesmeel kookt (na +/- 7 min) het vuur op de laagste stand en kook de pudding nog 2 tot 3 minuten door. Neem de pan van het vuur en roer de eidooiers door de dikke pap.
- Klop in een vetvrije kom de eiwitten stijf en glanzend en spatel ze daarna voorzichtig door het puddingmengsel.
- Giet het puddingmengsel in de vorm. Strooi een heel dun laagje suiker over de pudding om een vel te voorkomen en dek af met een stuk plasticfolie. Laat de pudding in ongeveer 4 uur opstijven.
- Breng intussen voor de saus de bramen en frambozen met het citroensap, 50 ml water en de suiker aan de kook en laat 5 minuten zachtjes koken tot de bramen helemaal stuk zijn. Pureer het mengsel eventueel en voeg eventueel ook extra water en suiker toe.
- Haal de randen van de pudding voorzichtig los van de wand, plaats er een bord onder en keer voorzichtig om.
- Giet de bramenframbozensaus over de pudding en garneer met wat extra fruit en een groen muntblaadje of een takje hulst.

Schilderij De Giessenborgh - Gerrit Proper

Op een zaterdagmorgen tijdens mijn winkeldienst in het Historisch Informatie Centrum bracht een jonge vrouw, Gerda Boer genaamd, een schilderij van de hand van Gerrit Proper met de mededeling: "Gered uit de afvalbak".

"Wat leuk", reageerde ik, "hij woonde vroeger een paar huizen hier vandaan. Ik kan hem mij nog goed herinneren uit de tijd toen ik een kind was en ook zijn vrouw met de donkere bril". Later bedacht ik: "Wat waren dat toch voor mensen en waar zijn ze later gebleven? Dat moeten we eens uitzoeken".

Wij hebben bij de HV niet alleen bestuursleden en genealogen, etaleurs en postverzorgers- en bezorgers, een interieurverzorgster en een webmaster, fotografen en filmers en nog allerlei ondersteuners die ik hier misschien nog vergeet te noemen, maar er zijn ook

mensen die een artikel willen schrijven en daarvoor veel tijd in het onderzoek steken.

Jan van Houwelingen is zo'n man die voor ons onderzoek wil doen en schrijven. Geboren en opgegroeid in Hardinxveld en nu woonachtig in Eindhoven en handig met de hedendaagse digitale middelen. Dat is fijn, want zo kun je op afstand toch communiceren. Jan van Houwelingen is een veel voorkomende naam in ons dorp. Inmiddels is hij rustend ir. mijnbouwkunde en kan hij nog niet stilzitten. Toen ik hem vroeg of hij eens onderzoek zou willen doen naar de familie Proper n.a.v. het binnengekomen schilderij, was hij daar direct toe bereid. Toen hij al zoekend tot allerlei onverwachte ontdekkingen kwam, was hij bijna niet meer te stoppen. Heel veel dank Jan.

Alie van Lopik-de Jong

Gerrit Proper (1903 – 1983)

De Bob Ross van de Alblasserwaard

Jan van Houwelingen
Eindhoven, 31 oktober 2021

De kunstenaar aan het werk in zijn atelier

De schilder toen hij de 70 was gepasseerd

Met dank aan Pauline van Dijk, Teus Bongen en kleindochter José. Door José zijn de foto's beschikbaar gesteld, veel informatie is gedeeld, waarvoor nogmaals dank.

Gerrit Proper, wie was hij?

Velen in ons dorp kennen Gerrit Proper, hij was tijdens en na de oorlog kunstschilder in Giessendam en had zijn atelier in de Peulenstraat naast dokter Lubbers, tegenover de Zwaan (nu: de Witte Zwaan). Gerrit Proper kwam uit een gezin van 11 kinderen en is geboren op 29 december 1903 aan de Veerweg 12 te Kampen waar zijn ouders Gerardus Proper (1863-1935) en Aleida Riezebos (1864-1950) een broodbakkerij runden.

Familieportret. de kleine Gerrit Proper -op het schaap- met zusjes

Zijn vader Gerardus is geboren in Hattem en zijn moeder Aleida in Hoogeveen. Zij zijn getrouwd op 16 april 1885 in Kampen. In mei 1923 vertrekken Gerardus en Aleida naar Amersfoort, de bakkerszaak aan de Veerweg wordt voortgezet door hun zoon Gosen Proper. Gerrit was toen 19 (de latere kunstenaar) en verhuisde met zijn ouders mee naar Amersfoort. In 1926 verhuisde

hij naar Rotterdam waar hij op 5 maart 1930 trouwde met Anna Johanna van den Broek, geboren op 5 augustus 1904 te Den Helder. Zij trouwden in algehele gemeenschap van goederen. Anna kwam in 1928 naar Rotterdam vanuit Dordrecht waar zij werkzaam was als kantoorbediende. Zij woonden later aan de Raephorststraat in Rotterdam. Op 16 juni 1983 is Gerrit Proper overleden, hij is 79 jaar oud geworden.

Het leven van Gerrit Proper had enkele raakvlakken met de Joodse gemeenschap. In Rotterdam woonde hij op verschillende adressen tussen de Joodse middenstand. In Hardinxveld-Giessendam betrok hij een pand waar vroeger Joden hadden gewoond, het pand bevindt zich op de hoek van de Jodensteeg.

Gerrit kreeg les aan de Koninklijke Academie van beeldende kunsten in Delft (opleidingsinstituut is vooralsnog onbekend red.), althans, dit wordt vermeld op een website, maar het zou ook zomaar een cursus geweest kunnen zijn. Na het bombardement van Rotterdam in 1940 verhuisde het gezin Proper in 1941 naar Giessendam waar een woning werd gehuurd (volgens kleindochter José) aan de Peulenstraat 251 waar Gerrit Proper ook werkte van 1941 tot 1968. Hij schilderde er vele landschappen en stillevens waarvoor grote belangstelling bestond. Hij verkocht zijn doeken vanuit de winkel aan de Peulenstraat. Het werk van Gerrit Proper vond gretig aftrek in de wijde omtrek. In die tijd werd een schilderij vaak geschonken als huwelijkscadeau. Er hangen dus wijd en zijd Propers aan de muur. Daarnaast schilderde Proper in die tijd zo populaire wandspreuken. Regelmatig wordt nog een schilderij gevonden in een kringloopwinkel of op internet aangeboden, onlangs nog op Marktplaats. Behalve schilderijen maakte Gerrit ook krijttekeningen.

Het boterbriefje van Gerrit Proper en Anna Johanna van den Broek.

Een krijttekening die wordt toegeschreven aan Gerrit Proper.

Een krijttekening van Gerrit Proper, gemaakt op een notitieblaadje, de enige die José in haar archief nog kon vinden.

Over Gerrit is op internet weinig te vinden. Hij wordt bijvoorbeeld niet vermeld in de kunstbijbels zoals *Davenport's Art Reference of Artnet*. Voor dit artikel is gebruik gemaakt van een beschrijving op het Walkate archief bij het SNS-Historisch Archief. Ook bij navraag bij enkele kunsthandelaren blijkt hij niet bekend. Verder zijn er wel de geboorte- en trouwaktes, maar

in de genealogische website is de informatie beperkt. Kleindochter José heeft een belangrijke bijdrage geleverd om het verhaal van Gerrit compleet te maken. Ook van zijn vrouw Anna Johanna is weinig bekend. Haar vader Henri van den Broek was kantoorbediende en woonde met zijn vrouw Antje Kroon in Dordrecht toen hun dochter met Gerrit trouwde. Hij was matroos bij de Koninklijke Marine toen Anna Johanna werd geboren.

Het verhaal gaat dat het echtpaar Gerrit en Anna samen de schilderijen maakten. Ieder van hen had een eigen specialiteit. In het atelier werd tegelijkertijd een aantal schilderijen opgezet. Het doek werd op het houten frame gespannen en geprepareerd.

Vervolgens schilderde Gerrit zoals in ons geval het kasteel De Giessenborgh en Johanna schilderde dan nog wat details, bijvoorbeeld de schaapjes op de voorgrond. De doeken werden in grote aantallen geproduceerd. Van tijd tot tijd werden ze afgehaald als ze verkocht waren. Men zag dan regelmatig een VW busje met Duits kenteken waar de schilderijen in werden geladen.

In de winkel werden ook voorgespanssen lijsten verkocht, heel gebruikelijk voor een kunstwinkel. En verder passe-partouts, fotolijstjes en grotere lijsten voor de schilderijen van Gerrit. De fotolijstjes bevatten vaak een filmsterretje, in die tijd erg populair om te verzamelen. Gerrit maakte daar een handel van. Gerrit en Anna kregen een dochter Antje Aleida (Ans), zij werd geboren op 12 december 1933 in Rotterdam. Ans trouwde op 10 april 1951 in Giessendam met Wout de Keijzer, ze kregen een dochter José, een kleindochter van Gerrit en Johanna. José leeft nog, haar moeder Ans is niet zo lang geleden in 2018 overleden (84 jaar oud). Zij hebben samen nog de winkel bezocht die nu gerund wordt door Pauline van Dijk van La Pécule. Ans en haar man runden een kapperszaak in Arkel.

In chronologische volgorde kunnen we het leven van Gerrit als volgt reconstrueren:

29 december 1903	Gerrit Proper wordt geboren in Kampen.
Mei 1923	Vertrek van het gezin Proper naar Amersfoort (Gerrit was 19).
1926	Gerrit vertrekt naar Rotterdam.
Juli 1927	Adrien Milderstraat 57, daarna volgen de adressen:
27 juli 1927	Diergaardelaan 28a, in deze straat woonden toen veel Joden.
31 oktober 1927	Jagthuisstraat 3b, hier woont Gerrit ongeveer 1 maand.
3 december 1927	Aert van Nesstraat 107a, hier woonde Gerrit bijna twee jaar.

- 1928 Anna komt vanuit Dordrecht (2^e Dijkstraat 19) naar Rotterdam.
- 31 augustus 1929 Goudse Singel 122b, hier woonde Gerrit 1 jaar.
- 5 maart 1930 Gerrit trouwt met Anna Johanna van den Broek.
- 2 augustus 1930 Aert van Nesstraat 56a, hier woonde hij met zijn vrouw bijna 3 jaar.
- 6 juni 1933 Gouvernestraat 68c, hier een paar maanden.
- 31 september 1933 Fransiusstraat 12, hier ruim 2 jaar.
- 12 december 1933 Geboorte van dochter Ans.
- 13 november 1935 Van der Duynstraat 48a, hier woonde het gezin bijna 2 jaar.
- 7 juli 1937 Raephorststraat 55b. Hier woonde het gezin tot het bombardement.
- Mei 1941 Het gezin Proper verhuist naar Giessendam, Peulenstraat.
- 10 april 1951 Dochter Ans trouwt met Wout de Keijzer.
- 1968 Vertrek uit Giessendam.
- 16 juni 1983 Overlijden Gerrit Proper, hij werd gecremeerd. Hij werd 79.
- 2018 Overlijden dochter Ans (84 jaar oud).

Ook hier zien we raakvlakken met de Joodse gemeenschap, nu in de jaren 20.

Diergaardelaan 28a, in deze laan hadden veel Joodse ondernemingen hun bedrijf of winkel. Onder andere een pianolerares, corsettenmagazijn, vioolbouwer, muziekhandel. In deze straat waren ook Maison Jeannette, het Poolse consulaat en een apotheek.

Diergaardelaan 28a, hier heeft Gerrit Proper twee maanden gewoond. Op dit adres woonde de Joodse vioolmaker Jacob Wolfgang Hakkert, die zich hier vestigde in 1910 op nummer 28a en waar hij later zijn eigen filiaal kreeg. Zijn broer Max zette de muziekhandel voort. Het waren Joden en zij werden in 1943 vermoord in Auschwitz en Sobibor. Het is aannemelijk dat Gerrit hier een kamer had, rond deze tijd was Gerrit 24 jaar oud. Het was in de crisistijd en moeilijk om woonruimte te vinden.

Twee foto's van het huwelijk van Ans en Wout, de ouders van kleindochter José en kleinzoon Gerrit. Deze foto is genomen voor het pand van de familie Proper. De etalage met schilderijen is te zien, maar er staat nog geen tekst op het etalageraam. Opvallend is ook het huisnummer bij de voordeur: Peulenstraat B177.

Annie en Gerrit Proper tijdens het huwelijk van hun enige dochter Antje Aleida de Keijzer-Propert op 10 April 1951 voor het gemeentehuis van Giessendam

Opa en oma Proper

Op de familie foto's zien we een gelukkig gezin met oma Anna Proper-van den Broek met kleinzoon Gerrit de Keijzer het broertje van José, begin 1960. De foto is genomen door opa Gerrit Proper. Ondertussen wordt ook nog de administratie gedaan door oma Anna.

Een prachtige foto is waar we de drie generaties Proper te zien krijgen, Ans de Keijzer met op schoot kleinzoon Gerrit, ernaast kleindochter José en daarnaast oma Anna Proper met de donkere bril. De foto is genomen door Gerrit Proper. Achter Ans staat Wout, haar man.

*Oma Anna Proper-van den Broek met het broertje van José, kleinzoon Gerrit de Keijzer begin 1960.
Rechts wordt de administratie bijgehouden door Anna.*

Drie generaties Proper. Op de foto links: Ans de Keijzer-Propert met op schoot haar zoon Gerrit, dochter José en oma Annie Proper. Rechts: José op schoot van Ans, erachter oma Proper.

De gevel van de kunsthandel van Gerrit Proper, Peulenstraat 251, met enkele van zijn werken in de etalage.

Peulenstraat 251 naast het koetshuis, zoals het was in de oude situatie in 1905 – foto links - toen nog met een dakkapel, en foto rechts met de opgebouwde verdieping, rechts op beide foto's het koetshuis van Hotel de Zwaan.

Op een ansichtkaart uit 1905 zien we hoe het pand er toen uit zag, met een dakkapel, later is hier een verdieping opgebouwd met twee ramen. Volgens overleveringen stamt het pand uit 1777, in dat jaar heeft een grote brand veel panden in het centrum vernield en vond kort daarna herbouw plaats. Het pand is nu ingericht als winkel voor luxe damesondergoed, La Pécule, daarvoor was er een lingeriewinkel van Figura. Vroeger werd de winkel bewoond door Zillig, die er een boekwinkel had. Daarna schijnt er een hoedenwinkel te zijn geweest. Aanwijzingen hiervoor werden door de familie Proper gevonden op zolder in de vorm van hoedendozen en ijzeren hoedenmallen. José, de kleindochter van Gerrit is nog een keer met haar moeder Ans op bezoek geweest. Vroeger waren er boven

drie kamertjes in plaats van twee. In de Jodensteeg, aan de buitenkant, kun je dit nog zien. Er is een raam dichtgemetseld.

Op de begane grond was er ruimte ingericht voor de etalage, de opslag van doeken en het atelier waar de schilderijen gemaakt werden. Meer hierover op de website van La Pécule waar Pauline van Dijk enkele anekdotes heeft geschreven.

De overburen mochten tv kijken bij de familie Proper, bijv. "Ja-zuster, nee-zuster". In 1968 verhuisden de Propers naar Dordrecht. Mevrouw Proper had een donkere, een beetje dreigende bril, wat kinderen nogal schrik aanjaagde.

1907 (links): De Jodensteeg naast Buitendams 7, vroeger de winkel van Monteban. Rechts: net na de oorlog een foto naast de Jodensteeg en voor het huis van huisarts Schlemper. Mijn moeder Riek van Houweligen-de Ruiter (1926-2021) werkte in de huishouding van huisarts Hueting. Naast haar Pleun Overgaauw-Kraaijeveld haar vriendin (een bewerkte zwart-wit foto). Zij moesten achterom door de steeg via de dienstingang naar de woning. De reclameborden zijn in 40 jaar niet veranderd.

Voorgevel van het pand in 2018 met voor de etalage dochter Ans.

Van de website van La Pécule een kopie van enkele foto's met links hoe het was op de achterplaats achter het atelier van Gerrit Proper en rechts hoe het nu is (foto van Pauline).

Pauline van Dijk: *Hoewel het fotootje klein is, raak ik niet uitgekeken. Het eerste wat me opvalt is de deur links die open staat. Huh? Op die plaats heb ik nooit een deur gezien. José (de kleindochter van Gerrit en Johanna – JvH.) vertelt dat deze deur in het kleine toilet zat. Op mijn vraag of dat toilet net als anno nu ook tegelijk het badkamertje was, antwoordt ze negatief: "Wij hadden geen badkamer, we gingen in de teil!" De uitbouw is er dus nog steeds, links op de rechter foto nét te zien. Met enig gepuzzel en gestoei met de minimale ruimte is het gelukt om er een eenpersoons badkamertje van te maken.*

Tot slot

Tijdens en na de 1e Wereldoorlog werd het pand bewoond door de jood Isaak van der Giessen met zijn beide zussen Mien en Carolien. Izak verdiende zijn brood door met goud en zilveren sieraden de dorpen door te trekken en huis aan huis zijn waren aan de man te brengen. Over de Joden in het dorp hoop ik nog iets meer te schrijven. Proper woonde en werkte aan de Peulenstraat van 1941 tot 1968. Achter dokter Lubbers was de Jodensteeg, je kon achterom van de Peulenstraat naar Buitendams lopen. Je kwam dan uit bij dokter Cornelis. Izak overleed in 1922, zijn zussen achtereenvolgens in 1924 (Wilhelmina) en 1926 (Karolina).

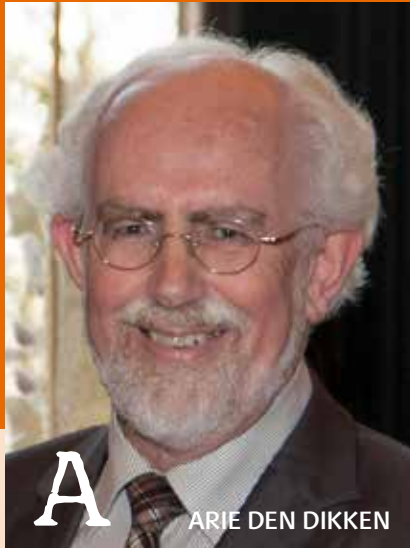
Daarna werd het pand waarschijnlijk betrokken door kantoorboekhandel Zillig, hij verkocht ook uitgaven voor muziekliefhebbers. Een zekere heer Otto gaf vanuit dit pand muzieklessen. Ook bloemenmagazine Mostert heeft hier enige tijd een winkel gehad en voordat Proper er introk was er een hoedenzaak. Uiteindelijk is Gerrit Proper uit Giessendam vertrokken, dat was in 1968. De huur is opgezegd, of door

Gerrit of door de eigenaar, dat weten we niet. Dit betekende voor het gezin Proper het einde van een lange periode aan de Peulenstraat. We lezen dat de eigenaar mejuffrouw Hoogendoorn in Oegstgeest het pand te koop zet. Er wordt een openbare verkoping georganiseerd door notaris Hoogendoorn (is dit familie?). In de eerste week kan worden ingezet, daarna vindt afslag plaats. Dit alles vindt plaats in hotel "de Zwaan", zo vervolgt het krantenartikel. Later lezen we dat de verkoop is afgeblazen. Het pand werd ingezet op 6.300 gulden door de heer Lavooy uit Schelluinen. Bij de afslag wordt het woonwinkelhuis Peulenstraat 251 niet afgemijnd, zodat de prijs bleef staan op 6.300 gulden. Je zou denken dat het huis dan verkocht is, maar nee, de verkoop is niet doorgegaan, omdat de gunning achterbleef en niet werd toegekend. Vermoedelijk heeft de eigenaar besloten het pand weer verder te verhuren.

*Eindhoven, 28 november 2021
Jan van Houwelingen*

Wie is Jan van Houwelingen? Jan werd in 1950 geboren in Hardinxveld op een woonark, en is een zoon van Piet en Riek van Houwelingen-de Ruiter. De woonark lag samen met drie andere arken in het Diepje naast de ijzergieterij van Versteeg. Zijn jeugd bracht hij door in deze omgeving langs de rivier de Merwede, in de buurt van de boogbrug, de School met den Bijbel en de Snelle Vliet. In 1956 verhuisde hij met zijn vader en moeder naar Rivierdijk B530A, een houten woning van de Hahbo achter bakker Nout, waar hij een jaar of vijf woonde met zijn ouders. Jan woont in Eindhoven, is getrouwd en heeft drie kinderen en zes kleinkinderen.

Waar zijn ze gebleven?

ARIE DEN DIKKEN

GERT DANKERS

Even voorstellen:

De twee oud-dorpsgenoten die ik deze keer heb geïnterviewd zullen velen nog wel kennen. Ze komen uit gezinnen met veel broers en zussen en hun vaders hadden een bedrijf. De vader van Arie was de bekende verhuizer Piet den Dikken van Pédé Verhuizingen en Gert Dankers komt uit het gezin van de aannemer Huig Dankers en daarbij ook bekend van de plaatselijke politiek.

Ik ben gestart met oud-dorpsgenoten uit **Leiden** en daarna uit **Leerdam**. Nu is **Huizen** aan de beurt. Beide heren wonen al vele jaren met genoeg in dit uitgegroeide dorp. Ze hebben hier hun draai gevonden en zitten bepaald niet stil.

10 VRAGEN voor Arie den Dikken

1. Deze serie heb ik genoemd: Waar zijn ze gebleven? Dan is mijn eerste vraag aan u, waarom koos u ooit voor Huizen als woonplaats?

In 1975 ging ik bij de gemeente Hilversum werken en toen hebben wij Huizen als woonplaats uitgekozen. Daar werd in die tijd nieuwbouw voor Hilversum gerealiseerd en wij vonden het kerkelijk ook een geschikte plek. Een van de predikanten was ds. A. van Brummelen, die in de jaren '60 in Giessendam stond.

2. Hoeveel jaren heeft u in Hardinxveld-Giessendam gewoond en in welk jaar vertrok u voorgoed?

Bijna 23 jaar woonde ik in Binnendams. Ik vertrok in 1973.

3. Wat was de reden van uw vertrek?

Ik werkte bij de gemeente Ridderkerk. Daar kregen wij een huis, waarin we na ons trouwen in 1973 zijn gaan wonen. In 1975 ging ik werken bij de gemeente

Hilversum en verhuisden wij naar het Gooi, waar het - in Huizen - goed toeven is.

4. U kwam uit een dorp en u woont nu in een dorp zo groot als een stad. Wat zijn de voor- en nadelen?

Het oude dorp van Huizen is niet veel groter dan Hardinxveld-Giessendam. In de jaren '70 kreeg Huizen een groeikernfunctie voor het Gooi en met name voor Hilversum. Op de landbouwgronden van de Oostermeent werden zo'n 10.000 huizen gebouwd.

5. Is het prettig om in een plaats te wonen met ruim 40.000 inwoners? Dat is nog meer dan in een stad als Gorinchem (36.000).

Alle voorzieningen zijn hier uitgebreider. Er zijn meer winkels, in hoofdzaak verdeeld over een winkelcentrum in het oude dorp en een nieuw centrum in de Oostermeent. Wij wonen daar dichtbij, aan de rand van het stadspark. Op enige afstand ligt de centrale ontsluitingsweg van het nieuwe deel. Huizen heeft

geen treinstation, wat wel jammer is, maar goede busverbindingen zijn er zeker.

6. Hardinxveld-Giessendam heeft 11 Rijksmonumenten, bungelt onderaan de landelijke erfgoedlijst en onderaan de lijst van groene gemeenten, toch vinden veel mensen het prettig wonen in ons dorp.

Ik kan mij voorstellen dat een mooie en inspirerende woonomgeving een belangrijke rol speelt voor het welbevinden van een mens. Hoe denkt u daarover, u kent het verschil.

Het oude Huizen is als voormalig vissersdorp aan de vroegere Zuiderzee zeker interessant en sfeervol. Het ligt op een uitloper van de Utrechtse Heuvelrug en ademt een rijke geschiedenis. Toen wij in Huizen gingen wonen trof het ons dat hier alle soorten landschappen op fietsafstand te vinden zijn: bossen, heidevelden, landerijen en duinen aan de rand van het huidige Gooimeer. En vergeet ook niet de prachtige villagegebieden van het Gooi. De landerijen in de nabijgelegen Eempolder en de Eem doen ons vaak denken aan de Alblasserwaard en de Giessen.

In Huizen hebben wij ook iets speciaals uit Hardinxveld. In de jaren '70 werd de oude ijzeren spits op de toren van de Oude Kerk van Neder-Hardinxveld vervangen door een nieuwe. De oude was in twee delen te koop op de rommelmarkt. Ik was de hoogste bieder en mocht mij over dit stukje historisch erfgoed

1989 - Start restauratie grote jonge monumenten Hilversum met Elco Brinkman als minister.

ontfermen. De spits is met ons meegegaan en staat nu al zo'n 40 jaar te pronken in onze tuin. Wij kijken dus dagelijks uit op een klein maar belangrijk stukje Hardinxveld.

7. Men zegt weleens dat een kind zich beter kan ontwikkelen als het opgroeit in een plaats met veel mogelijkheden? Hoe denkt u daarover?

In zekere mate zal dat zo zijn, maar voor hun vervolgopleidingen moesten onze kinderen ook naar andere plaatsen. Dan maakt het niet zoveel uit.

8. Waarschijnlijk heeft het wonen in Huizen te maken met uw beroep. Wat doet of deed u voor werk?

Ik werkte van 1975 tot 2012 bij de gemeente Hilversum als beleidsmedewerker monumentenzorg. Tijdens het sollicitatiegesprek trof ik daar André van den Heuvel, die iets verderop in Binnendams, in de boerderij bij de 'omgekeerde wereld' was opgegroeid. We zijn lange tijd directe collega's geweest.

Toen ik daar kwam werken waren er 7 monumenten in Hilversum en nu zijn het er meer dan 1000. Daaronder de beroemde jonge monumenten Zonnestraal, Gooiland en (als toppunt van de vele daar door gemeentearchitect W.M. Dudok ontworpen gebouwen) het Raadhuis van Hilversum, maar ook een grote neogotische kerk van Pierre Cuypers met een toren van bijna 100 meter hoogte. Ik heb tijdens mijn werk de restauraties van al die topmonumenten mogen organiseren of begeleiden.

Voor de grote restauraties had Hilversum rijkssteun nodig en om dat voor elkaar te krijgen nodigden we de toenmalige minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, Elco Brinkman, uit. Ik kwam vroeger bij hen thuis omdat zijn broer en ik in dezelfde klas

Arie bij de sluis in de Eemnesser polder.

Het pontje over de Eem bij Eemdijk.

Gert Dankers en Arie den Dikken bij de Eem met veerpont.

Oude Kerk Huizen.

De knotwilgen langs het pad tussen de Eemnessersluis en Eemnes.

zaten. Het was ontzettend aardig om Elco in Hilversum weer te ontmoeten en na diverse contacten legde hij als minister een goede financiële basis voor de milieurestauraties in Hilversum.

9. U bent opgegroeid in Hardinxveld-Giessendam, heeft dat invloed gehad op de keuze van uw studie of uw werk?

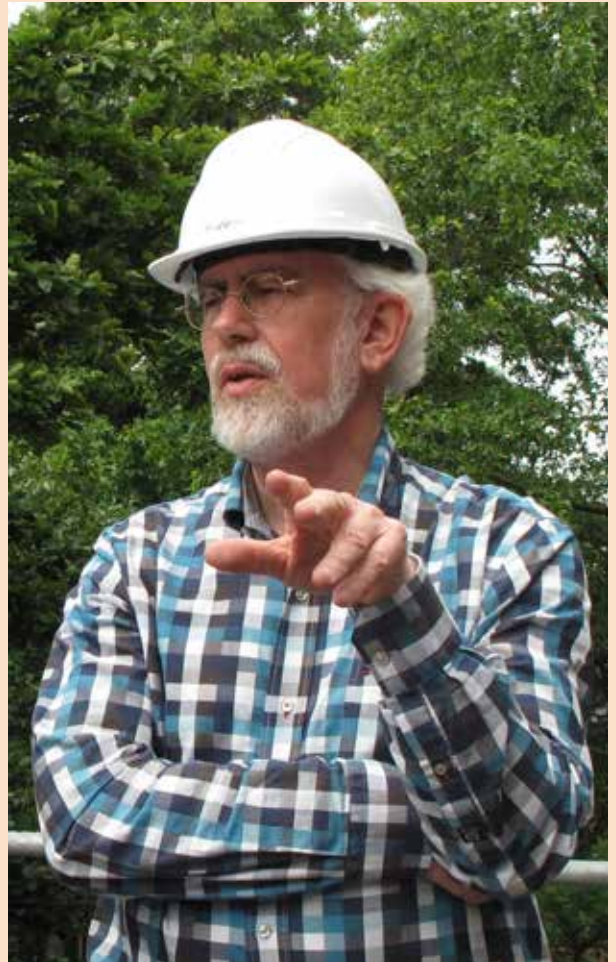
Ik wilde na de lagere school naar de ambachtsschool maar mijn vader vond dat ik naar de mulo moest. Toen ik dat achter de rug had was mijn oudere broer gemeenteambtenaar in Hardinxveld-Giessendam. Ik denk dat dat onwillekeurig invloed op mij heeft gehad om ook ambtenaar te worden. Mijn eerste werkgever was de gemeente Rotterdam. Ik ging er met de trein naartoe. Op avonden en zaterdagen studeerde ik voor de specifieke ambtenarendiploma's. Ik maakte vrij snel een overstap naar Papendrecht, daarna nog ruim een jaar later naar Maarssen waar ik werkte op de buitenplaats Goudestein met uitzicht op de Vecht en van daaruit ging ik naar Hilversum.

Ook op ander vlak was er invloed vanuit Hardinxveld-Giessendam. Aangestoken door de bekende musicus Henk Klop nam ik orgellessen en organiseerde ik een tijdje orgelconcerten in de Oude Kerk. Dat deed ik in Huizen vervolgens 23 jaar. Na mijn pensionering zette ik mij in een stichting in voor de restauratie van het grote AVRO Concertorgel. Het is als Pierre Palla Concertorgel herbouwd in het Muziekcentrum van de Omroep, waar ik nu ook weer orgelconcerten organiseer.

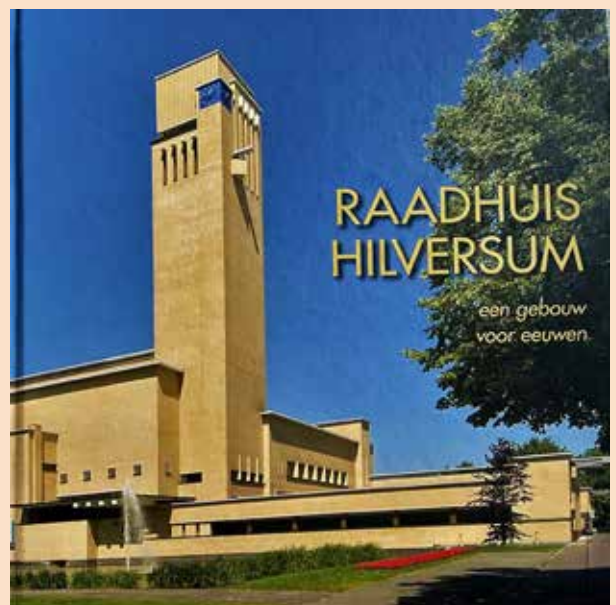
10. Als iemand voor de eerste keer naar Hardinxveld-Giessendam gaat en aan u vraagt wat daar zeker de moeite van het bezoeken waard is, wat geeft u dan voor tips mee?

Met zwager en schoonzus Theo en Jannie van Houwelingen hebben wij dikwijls de Giessen met hen mogen bevaren, van Noordeloos tot op de rivier en omgekeerd. Zeer de moeite waard.

Toen ik nog in Binnendams woonde liep ik vaak naar de Tiendweg met de Tiendwegse molen en verder naar de Oudkerkse kerk. Adembenemend. Na mijn pensionering was ik enkele jaren lid van een adviescommissie van de Raad voor Cultuur, die de minister adviseerde over de aanwijzing van monumentenorganisaties als Professionele Organisatie voor Monumentenbehoud. In die hoedanigheid had ik een stem in de beoordeling van de eigenaar van de molens, de Stichting tot Instandhouding van Molens in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (SIMAV). In 2019 verleende de minister aan de stichting deze bijzondere status. Sindsdien kijk ik met nog meer genoege naar die prachtige molens van de SIMAV.

Arie op de steiger bij de restauratie van de Clemenskerk in Hilversum.

Arie maakt ook prachtige boeken voor de bekende uitgever Waanders. O.a. het 350 pagina's tellende kijk- en leesboek Raadhuis Hilversum i.s.m. Annette Koenders. Het boekje Dudok i.s.m. Max Cramer (red.)

10 VRAGEN voor Gert Dankers

1. Deze serie heb ik genoemd: Waar zijn ze gebleven? Dan is de eerste vraag aan u, waarom heeft u er ooit voor gekozen om in HUIZEN te gaan wonen?

We hebben niet bewust gekozen voor Huizen als woonplaats. In 1980 was ik op zoek naar een baan als docent wiskunde. In Huizen was een vacature en ik werd aangenomen. We hadden ook, om wat te noemen, in Schoonhoven of Woerden kunnen wonen.

2. Hoeveel jaren heeft u in Hardinxveld-Giessendam gewoond en in welk jaar vertrok u voorgoed?

Ik heb 21 jaar met veel plezier in Hardinxveld-Giessendam gewoond. In 1975 ben ik voorgoed vertrokken.

3. Wat was de reden van uw vertrek?

In 1975 zijn we getrouwd en gaan wonen in Gorinchem. Adri (de Rover red.) volgde de opleiding tot verpleegkundige in het Beatrixziekenhuis in Gorinchem. Ik werkte als onderwijzer aan de lagere school in Brandwijk. Die oude school aan de Vuilendam. Het schoolplein met hoge bomen aan het begin van de Graafstroom. Ik herinner me nog goed de Molentochten. De hele dag al die schaatsters klunend over de Vuilendam. Voor het klaslokaal was een opstapplaats. Met de kinderen de hele dag genieten, zittend op de tafeltjes voor het raam. Beelden om nooit te vergeten.

4. U kwam uit een dorp en u woont nu in een dorp zo groot als een stad. Wat zijn de voor- en nadelen?

Oorspronkelijk had Huizen 17.000 inwoners. Ongeveer net zoveel als Hardinxveld-Giessendam. In de jaren zeventig werd Huizen aangewezen als groeikern van het Gooi. Wij hebben niet het gevoel in een stad te wonen. Vroeger in ons gezin thuis, gingen we een of twee keer per jaar voor "de grote aankopen" naar Dordrecht. In Huizen is dat niet nodig. Je hebt hier alle voordelen van de stad, zonder de nadelen. Goed bereikbaar centrum, geen overvolle wegen en altijd voldoende parkeermogelijkheden. En als je in Huizen niet kunt slagen, ben je zo in Hilversum, Utrecht of Amsterdam.

5. Is het prettig om in een plaats te wonen met ruim 40.000 inwoners? Dat is nog meer dan in een stad als Gorinchem (36.000)

Wij wonen met heel veel plezier in Huizen. Toen onze kinderen opgroeiden, hoefden ze bijvoorbeeld voor het middelbaar onderwijs niet het dorp uit. Huizen heeft veel sportverenigingen en goede sportaccommodaties, waaronder het prachtig gelegen buitenbad de "Sijsjesberg". Trots vertel ik altijd dat Huizen het mooiste buiten zwembad van Nederland heeft! Als kind hebben we leren zwemmen in de Duikelaar. Nu trekken Adri en ik ieder seizoen onze baantjes in de Sijs.

6. Hardinxveld-Giessendam heeft 11 Rijksmonumenten, bungelt onderaan de landelijke erfgoedlijst en onderaan de lijst van groene gemeenten, toch vinden veel mensen het prettig wonen in ons dorp.

Ik kan mij voorstellen dat een mooie en inspirerende woonomgeving een belangrijke rol speelt voor het welbevinden van een mens. Hoe denkt u daarover, u kent het verschil.

Huizen telt 40 ingeschreven Rijksmonumenten. Ik denk niet dat het aantal monumenten in een plaats zo'n belangrijke rol speelt. Een prettig woonklimaat hangt veel meer af van de sfeer in je straat of buurt. De sociale samenhang in je directe woonomgeving is belangrijker dan de aanwezigheid van oude monumenten. Wij wonen al meer dan 35 jaar in een fijne buurt. We kunnen van ons huis zo naar de hei lopen. Pakken we de fiets dan zijn we binnen tien minuten in de open polder van Eemnes. Het Gooi is een mooie streek om te wonen; het unieke en ingetogen karakter van de Alblasserwaard heeft voor ons nog altijd een grote aantrekkingskracht.

7. Men zegt weleens dat een kind zich beter kan ontwikkelen als het opgroeit in een plaats met veel mogelijkheden. Hoe denkt u daarover?

Voor het antwoord op deze vraag, denk ik aan een passage uit het boek "Grote verwachtingen" van Geert Mak. Daar beschrijft hij het verschil tussen

ruimte en plaats. Ruimte staat voor dynamiek, voor lucht en vrijheid, voor nieuwsgierigheid. Voor loslaten en het bewandelen van ongebaande wegen.

Plaats is daarentegen de plek om je thuis en gekend te voelen. Waar je veiligheid kunt ervaren. Het is de plaats waar je onderdeel bent met een gemeenschappelijke traditie. Je hoort de verhalen en wordt met zoveel draden verbonden met je eigen woonomgeving. Voor de ontwikkeling van een kind zijn beide aspecten belangrijker dan de naam van je dorp of stad.

8. Waarschijnlijk heeft het wonen in Huizen te maken met uw beroep. Wat doet of deed u voor werk?

Na het afronden van mijn studie wiskunde in Utrecht heb ik 35 jaar gewerkt als docent aan het Erfgooiers College in Huizen. Vele jaren heb ik ook in het avond-onderwijs voor volwassenen les gegeven. Eerst bij het Veluws Avond College te Harderwijk, later onderdeel van de onderwijsgroep Landstede.

9. U bent opgegroeid in Hardinxveld-Giesendam, heeft dat invloed gehad op de keuze van uw studie of uw werk?

Dat ik ben opgegroeid in Hardinxveld-Giessendam heeft geen directe invloed gehad op mijn keuze van mijn studie of beroep. De liefde voor het vak wiskunde is gestimuleerd door de enthousiaste en gedegen lessen van meneer Keynemans, docent wiskunde

Peulenstraat met links het oude huis van de familie Huig Dankers.

en rekendidactiek aan de Juliana van Stolberg (vroegere Kweekschool red.) te Gorcum.

Dat ik al jaren een volkstuin heb, heeft ongetwijfeld wel te maken met mijn jeugd. Op die tuin denk ik vaak met een glimlach terug aan mijn vader. Met hem ging ik graag mee naar de grote groentetuin schuin tegenover ons huis in de Peulenstraat. Zo weet ik nog goed dat op een avond meneer Gijzel, directeur van de Mulo, op de tuin kwam. Terwijl mijn vader, zittend op zijn knieën, doorging met het wieden van een bed wortels, werden schoolzaken besproken. Meneer Gijzel met sigaar, staand in de graskant. Verder ben ik opgegroeid in een aannemersgezin. (aannemersbedrijf Dankers red.) De interesse voor ontwikkelingen in de bouwwereld is blijven bestaan. Nog altijd staat een speciekuip met metselgereedschap in de schuur.

Klas 6 van de School met de Bijbel te Neder-Hardinxveld

10. Als iemand voor de eerste keer naar Hardinxveld-Giessendam gaat en aan u vraagt wat zeker de moeite van het bezoeken waard is, wat geeft u dan voor tips?

Drie jaar geleden hebben mijn vrouw en ik vrienden per fiets onze geboorteplaats en omgeving laten zien. Op de bankjes bij het Lange Veer hebben zij genoten van het uitzicht op de rivier de Merwede. De Rivierdijk met haar dijkhuizen en dijkhuisjes, het levendige verkeer. De druk bevaren rivier en dan altijd het zicht op de stille overkant. Beide oevers van dezelfde rivier. Onze vrienden vonden de "hoofdstraat" met de kerk erg gezellig. Maar de Parallelweg met die sloot en al die verschillende bruggetjes vonden zij het meest schilderachtige gedeelte van ons dorp.

Tot slot. Mijn oom Willem van Wijngaarden heeft voor de Historische Vereniging publicatie 6, "Buitendams 118" geschreven. Daarin beschrijft hij de geschiedenis van de Giessendamse boerderij waar mijn moeder is opgegroeid. Op de laatste bladzijde van dit boekje citeert mijn oom dichtregels van W.A.P. Smit: "Wie houdt van dorp of stad op aarde, heeft daarom meer lief dan hij ziet"

Kijkend op afstand in tijd en ruimte, begin ik te beseffen dat mijn oom en ik hetzelfde hebben gevoeld. De beelden worden ingekleurd en krijgen een diepere dimensie.

Nieuwe huis Talmastraat

De troffel van vader

JV Ichthus - Hervormde Kerk op de Dam

Een Chevrolet voor de reinigingsdienst van Giessendam

Een wagen met een verhitte motor en handige zijstuurinrichting

Jaap van Gelder

De Chevrolet uit 1947 van de reinigingsdienst. Achter het stuur Teunis Romein. Aan de bijrijderskant van de wagen is de zijstuurinrichting zichtbaar. Plaats: Den Donkeren Boom

Het is niet meer dan een bundeltje vergeeld papier. Bijgehouden met een roestig paperclipje. De aanhef, getypt met hoofdletters en een dikke streep eronder, trekt de aandacht.

Onderwerp: Aanschaffing auto t.b.v. reinigingsdienst gemeente Giessendam.

Het is 1947 als de gemeente Giessendam zich bezint op het afvalprobleem in haar gemeente. Steeds vaker ziet men in het dorp dat sloten en watergangen vol liggen met afval. Dit kan zo niet langer.

De gemeente Giessendam besluit de uitvoering van de vuilnis en fecaliën ophaaldienst in eigen hand te nemen. Hiervoor wordt een vrachtauto aangeschaft. Een Amerikaanse Chevrolet. Voor het ophalen van vuilnis wordt de laadbak voorzien van een speciale kap met instortkleppen. Bovendien heeft deze auto een handige zijstuurinrichting. De chauffeur kan vanaf de treeplank de wagen besturen maar ook meehelpen met het verzamelen van vuilnis. Een derde man wordt zo bespaard.

Het afvalwater van het toilet werd bij veel huizen opgevangen in een septictank. Deze tank was vaak

naast het woonhuis te vinden, net onder de grond. Het legen van de septictank behoort tot de taak van de gemeentelijke reinigingsdienst. Men noemt dit met een mooi woord: de fecaliën ophaaldienst. Hiervoor wordt een speciale tank met pomp aangeschaft. Deze pomp wordt door middel van de automotor bediend. Al snel na de aanschaf blijkt dat deze vrachtauto minder vermogen heeft dan nodig is. Regelmatig raakt de Chevroletmotor oververhit als er bij een van de Giessendamse burgers een septictank leeggezogen moet worden.

In 1952, vijf jaar na aanschaf van de vrachtauto, stopt het motorblok er voorgoed mee. De vrachtauto wordt voorzien van een revisiemotor. Ook de fecaliëntank heeft onderhoud nodig. Er moeten, zo schrijven burgemeester en wethouder aan de gemeenteraad, vrij belangrijke voorzieningen worden getroffen.

Het plan is om deze vrachtwagen in tien jaar af te schrijven. Maar op 6 oktober 1955, acht jaar na aanschaf, wordt er door burgemeester Brinkman en de wethouder een voorstel gedaan om f.26000,- beschikbaar te stellen tot aanschaf van een nieuwe auto voor de reinigingsdienst. Het oog valt opnieuw op een

2 Achterasoverbrengingen

Met 2 overbrengingen in de achteras wordt het aantal overbrengingen van de transmissie verdubbeld, zodat steeds de in trekkracht en zuinigheid voordeligste verhouding beschikbaar is.

Brochure van de Chevrolet 6403-H. Voor het optrekken van zware vrachten in de stoepen, zo schrijft men aan de gemeenteraad van Giessendam, is een achteras met dubbele overbrenging nodig. Geheel rechts een vuilnisauto met zijstuur inrichting.

Chevrolet. Nu de 6403-H. Deze keer wil men er zeker van zijn dat er een degelijke wagen gekocht wordt. Het moet een 6 cilinder worden met een vermogen van 122 PK. Men wil achter dubbele wielen. Voor het optrekken van zware vrachten in de stoepen is een achteras met dubbele overbrenging nodig.

Ook deze nieuwe vrachtwagen moet geschikt zijn voor allerlei gebruik. Er moet een laadbak op de carrosserie gebouwd worden voor het vervoer van zand. Ook moet er een opbouw voor een vuilnisauto geplaatst kunnen worden. En de bestaande fecaliëntank moet ook passend gemaakt worden. De tank wordt, vanwege de problemen met de vorige auto, aangedreven door een eigen motortje. Hiervoor wordt de gemeenteraad gevraagd een bedrag van f 3.425. -- gulden beschikbaar te stellen.

De zijstuurinrichting beviel blijkbaar goed. Er wordt geld beschikbaar gesteld om ook deze vrachtauto van dit hulpmiddel te voorzien.

De gemeenteraad vraagt zich af of deze nieuwe vrachtauto ook zijn nut kan afwerpen, indien de gemeenten Giessendam en Hardinxveld binnen afzienbare tijd worden samen gevoegd. Het antwoord blijkt positief te zijn. De vrachtwagen kan ook gebruikt worden voor gladheidbestrijding.

De oude Chevrolet uit 1947 begint steeds vaker kuren te krijgen. Daarom wordt de gemeenteraad aangespoord om haast te maken met het bestellen van een nieuwe vrachtauto, want de in gebruik zijnde auto voor dit doel kan binnen afzienbare tijd uitvallen.

Met het afvalprobleem is het goed gekomen. Burgemeester en wethouders schrijven in 1956 dat de reinigingsdienst in alle opzichten voldoet. Geconstateerd mag worden dat de vervuiling van sloten en watergangen door ingeworpen vuilnis aanmerkelijk is verminderd.

Bronnen:

- Afschrift van het voorstel tot beschikbaarstelling van krediet voor de aankoop van nieuwe auto voor de reinigingsdienst. 6 oktober 1955.
- Afschrift van het provinciaal bestuur van Zuid Holland. 3 januari 1956.
- Afbeeldingen:
 - Brochure van de Chevrolet 6403-H uit 1956
 - Vuilnisauto met zijstuurinrichting. Website vrienden van Oud-Rotterdam. Oktober 2021
 - Afbeelding 3: Website Arie v Noordennen.

DE HOLLANDSE ROEIBOOT

Gert Huisman

HARDINXVELD-GIESSENDAM een plaats die je af en toe in de nieuwsberichten hoort noemen, bijvoorbeeld wanneer op Rijksweg 15, de snelweg die langs ons dorp voert, weer eens een lange file staat die veroorzaakt is door een aanrijding. Maar ooit was die Rijksweg er niet en waren Hardinxveld en Giessendam dorpen van griendwerkers, boerenbedrijven, schippers en opkomende industrie.

Over dat voorlaatste wil ik het even hebben, de schippers en hun schepen. Ze konden zó van de rivier de Merwede het dorp binnenvaren en hun schepen achter hun huis afmeren. Ook konden ze tijdelijk voor anker gaan aan de dijk, maar ook aanleggen bij Het Lange Veer. Daar heb mijn jongste herinneringen aan, want mijn moeder komt namelijk uit een schippersfamilie. Ze nam ons dan mee naar ome Jas en tante Leen als ze bij Het Lange Veer lagen. Je moest dan via het gangboord van andere schepen lopen totdat je bij het juiste schip was. Dan kwam je via een opstapje in de stuurhut en daarna een trapje af totdat je in de roef kwam. Allerlei geuren kwamen op je af zoals die van verf, boenwas, koffie, maar ook die van dieselolie. Een hele wereld ging als jongen voor je open: de schipperswereld.

Je begreep er nog niet alles van, maar mijn moeders ooms waren toch van die bijzondere mannen met hun petten en jassen. Als je sigarenbandjes spaarde, moest je wel bij hen zijn want ze rookten graag sigaren. Je had er van die mooie bij van Ritmeester, Uiltjes sigaren, soms een extra grote van Elisabeth Bass en Schimelpenninck, die je dan met je vriendjes kon ruilen. Je werd ouder en later verhuisden we van Giessendam naar Neder-Hardinxveld naar een woning waar een hele schippersgeneratie had gewoond. Achter het huis was een watertje, Het Diepje genaamd, waar mijn vader eindelijk zijn bootje kwijt kon, een houten roeiboot - Sliedrechts model. Ik mocht eerder mee met mijn vader naar Dordrecht, waar deze te koop werd aangeboden. Ik begreep aanvankelijk niet waarom vader met zijn zakmesje in de houten planken prikte, maar dat was om te zien of het hout nog gaaf was. De boot voldeed en zo hadden we een eigen boot waarmee mijn vader ging vissen. Je kunt het je nu nauwelijks meer voorstellen in deze tijd van speedboten, jetski's en krachtige buitenboordmotoren, dat men vroeger op de Merwede op de riemen een uur ging roeien om via de Helsluis in de Biesbosch te gaan vissen. Maar in die tijd, begin jaren 50, wist niemand dat alles zo zou veranderen, vooral met de komst van buitenboordmotoren en polyester bootjes.

Maar terug naar onze eerste boot, Sliedrechts model, ook wel Hollandse roeiboot genoemd. Er zit een hele historie aan vast. Ik vond het boeiend om hier wat meer over uit te zoeken. Wel zeker honderd jaar was dit model al in gebruik. Een praktische eiken volgboot voor de toen houten en later ijzeren schepen. Let er maar eens op, op bijna iedere foto of afbeelding van de vroeger zeilende tjalken zag je zo'n volg- of bijbootje hangen, vandaar die naam. Het had een typische vorm van opgeboeide boorden en er was plaats voor twee man om te roeien. Het had voor en achter een gebogen vlak en behoorde tot het zogenaamde Schouw type. Ook zag men ze later bij Rijkswaterstaat waar ze in gebruik waren bij allerlei werken als bazenboot of bijboot.

Het werd weleens het juweeltje van de scheepsbouwkunst genoemd. Er was veel vraag naar, niet alleen voor het algemeen nut, maar heel belangrijk voor schippers: het kon "tegen een stootje". De spanten en kniestukken waren extra dik en kort op elkaar aangebracht om de planken hun stevigheid te geven. De uitdrukking "tussen wal en schip vallen" kent u wel. Dat gebeurde dan ook wel met zo'n roeiboot en daar moest het tegen kunnen. Om het stoten tegen de planken scheepswand op te vangen (en de voor- en achterkant van de roeiboot zelf ook) werd op de punten een halve autoband aangebracht wat ook weer het type bootje ging kenmerken. Men kon er niet

mee wrikken, daarvoor had men weer een zgn. jol nodig met een halfronde opening in de achtersteven en een wrikriem die iets steviger was met een breder blad.

De dichter Hendrik Marsman met zijn "Herinneringen aan Holland" (1936) schreef ooit dit mooie gedicht, beginnend met: "Denkend aan Holland zie ik brede rivieren traag door oneindig laagland gaan". Dit doet me zo denken aan die tjalken die vroegen op onze rivier langs voeren met zo'n volgbootje achter zich. Mijn grootmoeder vertelde mij dat het toen zo stil was op het water en je van ver soms het geluid van een accordeon kon horen van een tegemoet komend schip en het gezang van vrome mensen. Voor haar was dat de goede oude tijd! Trouwens, over de grens wordt dit instrument passend een Schifffers-klavier genoemd.

Denkend aan vroeger, dat doen dus vooral oude mensen. Vertellen doen ze ook, of voorlezen aan de kleinkinderen en dat zo spannend mogelijk om de jeugd te bepalen bij de wereld van vroeger met zijn belevenissen, alsof het de dag van gisteren was. Ook de opgeschoten jeugd en de nog ouderen wil men attent maken op wat er ooit was en bestond. De oudjes zijn dan meestal van mening dat alles vroeger beter was, eenvoudiger, rustiger en met minder spanningen. Antwoord er maar niet op, maar blijf wel luisteren. Voor hen is vroeger zeker "geen ouwe zooi" van bewaarde voorwerpen en vergeelde foto's. Al het gebeurde heeft ons namelijk voortgebracht en is er niet ergens iemand geweest die zei dat wanneer men als volk zijn oorsprong vergeet, men zijn anker kwijt is?

Martinus Nijhoff - De moeder de vrouw

*Ik ging naar Bommel om de brug te zien.
Ik zag de nieuwe brug. Twee overzijden
die elkaar vroeger schenen te vermijden,
worden weer burens. Een minuut of tien*

*dat ik daar lag, in 't gras, mijn thee gedronken,
mijn hoofd vol van het landschap wijd en zijd -
laat mij daar midden uit de oneindigheid
een stem vernemen dat mijn oren klonken.*

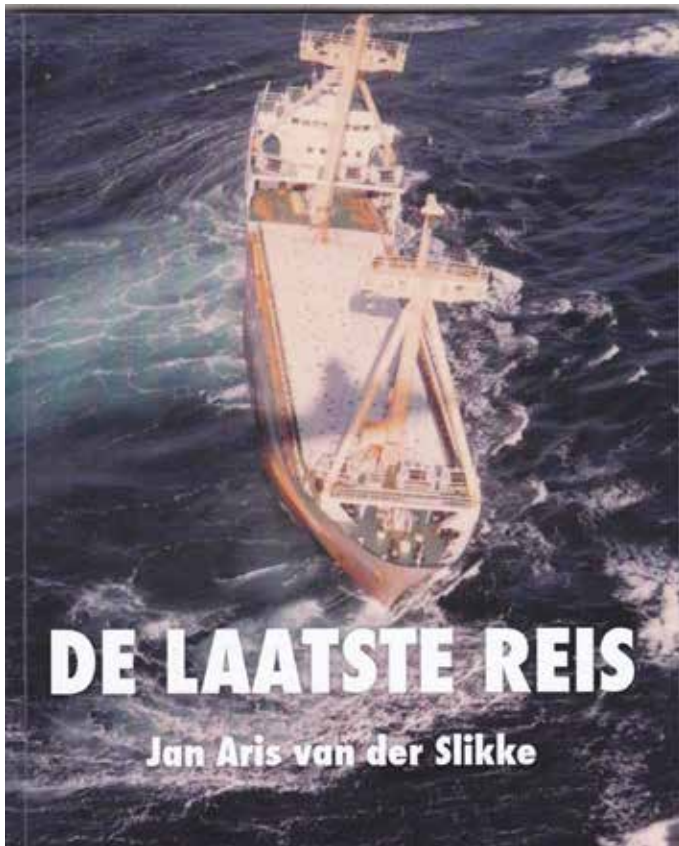
*Het was een vrouw. Het schip dat zij bevoer
kwam langzaam stroomaf door de brug gevaren.
Zij was alleen aan dek, zij stond bij 't roer,*

*en wat zij zong hoorde ik dat psalmen waren.
O, dacht ik, o, dat daar mijn moeder voer.
Prijs God, zong zij, Zijn hand zal u bewaren.*

De laatste reis (deel 1 en 2)

Deze boeken mochten wij van de auteur, Jan Aris van der Slikke, ontvangen als blijk van waardering voor informatie die wij hem als Historische Vereniging konden verstrekken.

Zijn vraag betrof een slachtoffer van een scheepsramp, laatst wonende in Den Haag, maar de schrijver kon aldaar geen familie lokaliseren. Zoals hij vernomen had, komt in onze streek de naam Sluimer veel voor en werd ons gevraagd of wij een Dirk A.P. Sluimer konden traceren en zo ja, zijn er mogelijke nabestaanden van hem. Uit ons onderzoek bleek dat een Dirk Aart Pieter Sluimer te Giessendam werd geboren op 5 januari 1952, waarna wij via een neef van hem de adresgegevens van zijn broer konden achterhalen en die de schrijver aanreiken.

Het boek "De laatste reis" (deel 1), uitgegeven in oktober 2016, geeft een gedetailleerd verslag van de scheepsramp met de "Gabriëlla" op 19 oktober 1976 in de buurt van Newfoundland. Daarbij kwamen dertien van de vijftien opvarenden om het leven, waaronder de broer van de schrijver Adriaan (Adri) van der Slikke (2e werktuigkundige) en bovengenoemde Dirk (Dick) A.P. Sluimer (1ste stuurman).

Het schip was zonder lading en onder ballast varende op weg naar Toronto toen het die dag in uitzonderlijk zwaar weer terecht kwam. Als de kapitein op een gegeven moment bemerkt dat een toenemende slagzij over bakboord ontstaat, wordt vervolgens een onderzoek in het ruim ingesteld. Daaruit blijkt dat twee tussendekse pontonluiken van de verankering zijn losgerukt en in het ruim gevallen. Daarbij is een gat ontstaan in de anti-Heelingtank aan stuurboordzijde, waardoor tonnen water uit deze tank in het ruim stromen en het schip daardoor slagzij maakt. Als na enige tijd de slagzij blijft toenemen wordt een May-day uitgezonden, waarop gereageerd wordt door het containerschip, de Trans America dat dicht in de buurt is en stand-by blijft. Wanneer de slagzij is toegenomen tot bijna 50 graden acht de kapitein het gevaar van kapseizen zo groot, dat besloten wordt het schip te verlaten en gaat de bemanning in twee vloten van boord. Het eerste vlot met drie man wordt kort daarop door de storm omvergeblazen, waardoor zij in het water terecht komen en wegdrijven.

Bij het tweede vlot springt één man mis en ondergaat hetzelfde lot. Totdat hulp geboden kan worden door de Trans America en een inmiddels gearriveerde reddingshelikopter bezwijken op twee na alle inzittenden van het tweede vlot, veroorzaakt door het zee-water van 5 graden dat door overslag in het vlot staat en een luchttemperatuur van 2 graden. Onder barre omstandigheden konden ternauwernood de kapitein en de 2e stuurman gered worden, respectievelijk door de Trans America en de reddingshelikopter.

De afloop blijkt anders dan men verwacht had. Als de dag na de ramp de wind is gaan liggen, is bij daglicht vanaf de Trans America die in de buurt van de Gabriëlla is gebleven, te zien dat de slagzij van het schip aanzienlijk is verminderd. Later blijkt uit een rapport van de Canadese autoriteiten dat losgeslagen stabilisatietanks een lekkage hebben veroorzaakt in de bakboord achter trimtank, waardoor het schip aanzienlijk rechter is gaan liggen. Daarop worden de 1ste stuurman en de 2e werktuigkundige van de Trans America met een motorsloep aan boord van de Gabriëlla gebracht. Het lukt hen het schip op eigen kracht de haven van St. John's binnen te brengen. Door allerlei toevallige omstandigheden bleef het schip zodoende behouden, maar het kostte niettemin dertien mensenlevens.

Buiten de toedracht van de ramp en de ontwikkeling daarvan geeft Jan Aris van der Slikke een beschrijving van de levensloop van zijn omgekomen broer. Voor de ramp put hij informatie uit de ooggetuigenverklaringen van de direct betrokkenen, met name van de

twee geredde bemanningsleden van de Gabriëlla, de kapitein en de 2e stuurman. Daarnaast de verklaringen van enkele bemanningsleden van het containerschip Trans America en de reddingshelikopter. Kortom, alles over de ramp komt minutieus aan bod, zoals de officiële stukken van de Commissie van Onderzoek, de scheepvaartinspectie en krantenartikelen. Twee redders die zich met gevaar voor eigen leven in deze uitzonderlijke omstandigheden wisten te onderscheiden, werden door Hare Majesteit de Koningin vereerd met

de Erepenning voor Menslievend Hulpbetoon in brons.

In het tweede deel van "De laatste reis", onlangs in oktober uitgegeven, wordt meer persoonlijk stilgestaan bij de omgekomen bemanningsleden. Tevens komen hierin de redders en andere betrokkenen aan het woord, hetzij in brieven, rapporten of artikelen in diverse dagbladen en worden de punten die bij de uitgave van deel 1 zijn blijven liggen uitgewerkt.

DVD STRUIKELSTENEN

Gert Romijn was er nog steeds niet toe gekomen, maar hij heeft nu een mooie DVD gemaakt van het leggen van de struikelstenen voor het huis op de Buurt van de voormalige Boven-Hardinxveldse Joodse slagersfamilie Meiboom.

Te koop in het HIC voor € 10,00

Het molenerf van de Zuid-Hollandse poldermolen

Geschiedenis, beschrijving en tips voor (her)inrichting.
Debby Gerritsen, Onno Helleman en Ellen Steendam
Een uitgave van het Erfgoedhuis Zuid-Holland 2019

Zuid-Holland is met 228 molens een molenrijke provincie. In de afgelopen decennia is veel aandacht uitgegaan naar de instandhouding van molens, in het bijzonder naar het gebouw als werktuig. De directe omgeving, het molenerf, kreeg die niet of nauwelijks. Dat is een gemis.

Het erf vertelt immers veel over het functioneren van de molen en in het bijzonder de poldermolen. Daar werd en wordt meestal gewoond. Het molenerf is dus ook voor het dagelijkse leven van de molenaar en zijn gezin illustratief.

Deze uitgave is een handreiking voor moleneigenaren, molenaars, andere vrijwilligers zoals molengidsen, molenbiotoopwachters en groenvrijwilligers en andere geïnteresseerden in het molenerf van de poldermolen. Mooie illustraties en foto's van diverse molenerven sieren dit boekje. Een aanwinst voor de molenliefhebber.

www.erfgoedhuis-zh.nl

De Bevrijding volgens ooggetuigen

45 persoonlijke verhalen van Zuid-Hollanders.

In opdracht van de provincie Zuid-Holland samengesteld door Erfgoedhuis Zuid-Holland
Inleiding: Ad van Liempt

Over de oorlogsjaren zijn veel dagboeken, documenten en brieven bewaard en gepubliceerd, maar over de bevrijding zelf lag nog veel op zolder. In deze bundel vertrouwen 45 Zuid-Hollanders, ooggetuigen, ons hun belevenissen rond de bevrijding toe. Veel verhalen zijn al direct in 1945 opgetekend, in brieven aan familie of in dagboeken.

Een zevental ooggetuigen gaf speciaal voor dit boek een interview over hun herinneringen: zij kijken 75 jaar later terug op de meest bewogen periode van hun leven. Het zijn alle persoonlijke verhalen die nog niet eerder gepubliceerd zijn. Ontroerend en aangrijpend.

www.erfgoedhuis-zh.nl

Holland historisch tijdschrift

600 jaar Elisabethsvloed

Een interessante publicatie over 600 jaar Sint Elisabethsvloed (1421-2021)

Illustraties en verhandelingen over het hoe en wat en de gevolgen van deze grootste overstroming in de Middeleeuwen. Echt de moeite waard om te lezen.

Te bestellen bij de uitgever:
bestel@verloren.nl of www.tijdschrift-holland.nl

Mevrouw Van der Vlies, Oudekerkseweg 62, Giessen-Oudekerk

Allerlei antiquarische snuisteren o.a. afkomstig van haar vroegere 'dienstje' bij oud-burgemeester Brouwer, burgemeester van Molenaarsgraaf, Brandwijk en Wijngaarden.

Deze burgemeester woonde na zijn pensionering in het huis waar ons bestuurslid Ronald Nederveen nu woont, aan de Binnendamseweg. Dat huis liet burgemeester Brouwer in 1956 bouwen. Dirk Brouwer werd geboren in Molenaarsgraaf in 1891, zijn vader was hier predikant. Nadat hij eerst burgemeester was van Den Bommel werd hij op 5 april 1933 burgemeester in de Alblasserwaard. Hij zou dat blijven tot 1 januari 1957. Ouderen weten nog dat hij zich altijd verplaatste op een Solex.

We ontvingen een fotoboek van **Volharding** via **Ewoud Klop** en foto's van **juffrouw Hartman** van de kleuterschool 't Kleine Begin te Boven-Hardinxveld.

Quote:

**"IN DIT DONKER DROEF BESTAAN BAANT EENHEIDSZIN
DE WEG NAAR LICHT EN LEVENSVREUGD"**

Van een positieve medewerker

UITGAVEN IN DE HISTORISCHE REEKS EN SPECIALE UITGAVEN VAN DE HISTORISCHE VERENIGING HARDINXVELD-GIESSENDAM

*met een x gemerkte
uitgaven zijn uitverkocht

1. Buitendams 4 (1778-1978)	€ 2,25	43. 150 Jaar Openbaar Onderwijs In Hardinxveld-Giessendam	€ 8,90
2. Molens van Hardinxveld-Giessendam	€ 3,85	44. Merwedegijzelaars, slachtoffers van de razzia van 16 mei 1944 (uitg. 2010)	X
3. Den Eendenbout (opgraving in een woonheuvel)	€ 3,85	44a. Merwedegijzelaars, slachtoffers van de razzia van 16 mei 1944 (herziene uitgave, oktober 2020)	€ 8,95
4. Het stoomgemaal	X	45. Marius Donk, leven en werk van een gedreven architect	€ 8,50
5. Makelaars van Hardinxveld-Giessendam	€ 3,85	46. Winkels op de Buurt	€ 8,50
6. Buitendams 118 (Giessendamse boerden])	X	47. '75 jaar vrijheid langs Merwede en Giessen' (maart 2020)	X
7. 700 jaar Dam	€ 3,20	48. De voedseltochten van ds. Van der Poel	€ 15,00
8. Parlevinkers	X	Overige uitgaven	
9. Rondom de Giessen	X	- Het Verleden Nu (fotoboek)	€ 11,35
10. Swets tabak en daar blijf ik bij	€ 6,60	- Buitendams huis-ter-om-op	X
11. Hardinxveld en Giessendam in de Franse Tijd	€ 5,65	- Een wandeling door Binnendams	€ 6,80
12. Café Schalk	€ 5,65	- Van Geslacht tot Geslacht... (uitgave van de Hervormde Kerk Giessendam en Hardinxveld)	€ 5,00
13. 100 Jaar boemelen	X	- Hardinxveld en Giessendam, van vissers- en hoepmakersdorpen naar industriegemeente	X
14. De Hongerwinter	€ 6,60	- Hardinxveld en de riviervisserij	X
15. De Hennepteelt	€ 4,40	- Rehobothschool 1860-1985	X
16. Het kleine monument in Hardinxveld-Giessendam	€ 5,45	- Van hondekarren en hobbelsbussen	X
17. Dijken en doorbraken	X	- Anders nog iets (neringdoenden en bedrijven)	€ 2,25
18. Aan d'n dijk	X	- Dr. Aris Graftdijk, Photographie	€ 11,35
19. Gemeentehuizen van Hardinxveld-Giessendam	€ 2,25	- Herberg De Zwaan	€ 15,90
20. levers tussen Kaai en Klove ... deel I	X	- Onder ons gezeed	X
21. Aart van Bennekum, kunstenaar	€ 6,80	- Het verhaal van de dijk	€ 7,95
22. Herinneringen aan oorlogstijd	X	- Hoeke Doeme?	€ 7,95
23. 100 Jaar Nederlandse Protestantenbond	X	- Dvd Dorpsfilm 1953	X
24. levers tussen Kaai en Klove, deel II	€ 6,80	- Hardinxveld-Giessendam in de Jaren 50 (nog te koop in Museum De Koperen Knop)	€ 15,00
25. Uit de pen van tante	€ 6,80	- Gekleed in de Waard	€ 12,50
26. De watersnood van 1953	X	- Dvd Bommen op de Buldersteeg	€ 10,00
27. Schuttevaer en Binnenvaart	X	- Autobusverkeer in de Alblasterwaard en de Vijfheerenlanden 1905-1945	€ 15,00
28. De Crisisjaren In Hardinxveld en Giessendam	X	- Bakkersboek Broodnodig, 100 jaar bakkers in H-G	€ 15,00
29. Vrouwenrecht en liberalisme aan de Merwedijk	€ 6,60	- Helsluis (jeugdboek)	€ 7,50
30. De 50ste mei	X	- 'Van Burenhulp tot Onderneming, begraven in Hardinxveld en Giessendam'	€ 18,50
31. De samenvoeging van Giessendam en Hardinxveld	€ 8,85	Uitgaven van de Stichting Dorpsbehoud	
32. C. Baardman, de schrijver en zijn werk	€ 7,95	- Van boodschappen doen naar winkelen	€ 2,25
33. Het Langeveer	€ 6,60	- De Heggen en de Steggen (tweede druk)	€ 7,95
34. De Indiëgangers	€ 12,50		
35. 1899-1999 Nieuws van honderd Jaar geleden	€ 6,80		
36. De Peulenstraat in 1950	X		
37. Groeten uit Giessendam	€ 8,25		
38. De historie van het pand Buitendams 4	€ 6,50		
39. Nievers was den dijk echt recht	€ 9,20		
40. Groeten uit Boven-Hardinxveld	€ 8,90		
41. Kleine zaken van een kleine kerk, Gereformeerden in Hardinxveld	€ 9,80		
42. Groeten uit Beneden-Hardinxveld	€ 8,90		

Alle uitgaven zijn, tenzij uitverkocht, verkrijgbaar op de volgende adressen:

Historisch Informatie Centrum, Peulenstraat 243. **Elke zaterdagmorgen van 10.00-12.00 uur.**

Secretariaat Historische Vereniging, Buitendams 77. **Maandag t/m vrijdag.**

Museum De Koperen Knop. **Woensdag t/m zaterdag van 13.00 tot 17.00 uur.**

Boekhandel Ritmeester, Rembrandtstraat 29. (beperkt aantal uitgaven)

Ook dit is historie.

*Het bestuur wenst u
goede feestdagen
en een gezond 2022*

